

BUĎTE STRIEZLIVÍ!

DR. JÁN FERENČÍK



KNÍHTLAČIAREŇ „JEDNOTA“ BRATISLAVA

Dr. JÁN FERENČÍK :

BUĎTE STRIEZLIVÍ!

(1. Petra 5, 8.)



VYDALA ÚSTŘEDNÁ KARITA NA SLOVENSKU

Nihil obstat. — Niet námietky.

Mons. JOSEPHUS ŠROBÁR,
censor.

Nr. 6436/929.

Imprimatur — Vytlačiť povoľujem.

Trnavie, die 12. augusti 1929.

CAROLUS NEČESÁLEK,
vicarius generalis.

OBSAH:

	Strana
Pôžitky, čo vraždia	5
Hrozný jed	11
Liehové nápoje	15
Užívanie liehových nápojov v niektorých štátoch	21
Otrok liehu nepozná významu zdravia	29
Výchova dietok bez liehu	35
Užívanie liehu a dedičnosť	41
Opilstvo a samovraždy	45
Pohoršlivé prípady zo života opilcov	47
Posúdenie opilstva ako hriechu	55
Striezlivosť	61
Boj proti opilstvu	65
Dovolené pôžitky	71



LITERATÚRA:

1. Prof. Dr. Lányi: Alkohol a štátne financie. (Nákladom Čsl. Abst. Sväzu v Prahe.)

2. M. Lekeux: Margitka. (Kníhtl. Spolku Sv. Vojtecha. Trnava. 1929.)

3. Noldin S. J.: De principiis. (Fel. Rauch. Innsbruck. 1908.)

4. Keppler: Mehr Freude. (Freiburg im Breisgau, Herder & Co. 1929.)

5. Lockington-Köbbe S. J.: Durch Körperbildung zur Geisteskraft. (Verl. Tyrolia. Innsbruck. 1924.)

6. Das kommende Geschlecht. (Ferd. Dümmlers Verl. Berlin. 1922.)

7. F. Ballmann: Leben heisst Geniessen. (Ravensburg, Verlag der Dornschen Buchhandlung.)

8. Dr. Tóth Tihamér: Ne igyál. (Vydanie autorove. Bpešt.)



Pôžitky, čo vraždia.

Vypuklou známkou terajších časov je nemierna túžba po pohodlnosti a po pôžitkoch.

Je isté, že dnešná práca veľmi vyčerpáva ľudské sily. Je celkom odôvodnený nárok na odpočinok, na slušné pôžitky, na radosti, aby napnuté sily nepraskly. No, nijako nemožno schvaľovať počínanie tých, ktorí oddych, občerstvenie a rozveselenie hľadajú vo vraždiacich pôžitkoch.

Význam radosti.

Kresťanstvo nepopiera práva ľudí na radosti, na pôžitky. My nepokladáme radostné pôžitky za zbytočný prívarok, alebo za lahôdky pre bohatých. Zo slušných pôžitkov vyvierajúca radosť je vážnym činiteľom v našom živote. Taká radosť je našou životnou potrebou, životnou silou, životnou hodnotou. Radosť je podmienkou telesného a duševného zdravia, prirodzného a náboženského života. Čo je slnko pre rastliny, to je radosť pre človeka. Zle je, keď príroda nedostáva slnka a ešte horšie, keď človek, zvláštne deti a nemocní ľudia, nemajú radosti. Istý anglický lekár Weber spomína, že radosť prehĺbuje dýchanie pľúc, privedie viacej krvi do mozgov, posilní nervy. Dokazuje, že smútok hatí srdce, pľúca, kolobeh krvi a celú činnosť telesných ústrojov. Pokladá radosť za znamenitý balzam, čo zdvoj-

násobí sily, uloží silný pohyb do vôle a do práce ľudskej. Z radosti vykvitnú veľké rozhodnutia a okázalé skutky. Radosť zauzdí všetky nižšie pohyby ľudských vášní. Radosť zpríjemní a zjemní celú spoločnosť ľudskú. (Keppler: „Mehr Freude,“ str. 2.)

Práve preto je znamenitou úlohou, vychovávať ľudí na dobré chápanie a dôkladné využitie všetkých pôžitkov, čo rozmnožujú radosti. Nám treba radostne nazierať na život, lebo tak ľahšie pretrpíme životné ťažkosti, úspešnejšie vykonáme svoje práce.

I v náboženskom živote potrebujeme radosť. Veď sám sv. Pavel píše: „Veselého darcu má rád Boh“. (2. Kor. 9, 7.) V náboženskom živote je radosť nielen jednoduchým činiteľom, ale jedným z najvýznamnejších činiteľov. Že niektorí kresťania sa zpreneveria svojmu povolaniu, to sa len preto stane, lebo nevidia, nenachádzajú nijakej radosti v tom povolaní.

Boh je ozaj veľkodušný v podávaní radosti. On nám vždy a všade podáva radosti, čo občerstvujú a posilňujú.

Nezatracujeme túžby po radoostiach.

No, zatracujeme spôsoby tých, čo hľadajú radosti v takých pôžitkoch, ktoré vraždia. A v dnešnom svete sú práve tie vraždiace pôžitky rozšírené.

Je pravda, že už i starodávni ľudia semitskí vo veľkom užívali otravujúce pôžitky v podobe liehových nápojov. O tom presvedčia nás asirológické bádania a vykopávky. V poslednom čase rýchlym tempom postúpilo vysvetľovanie starodáv-

neho písma klinového a to nám umožní konštatovať tú smutnú vec, že užívanie liehových nápojov je takmer celkom tak staré, ako i kultúra ľudská. Najstarší liehový nápoj bol pravdepodobne nápoj dnešnému pivu podobný, lebo ho vyrábali z jačmeňa. Nájsené písma starodávne uvedomujú nás o tom, že v akej miere vyrábalo sa z jačmeňa pivo. Zvlášťne v Babilonii bolo rozšírené majstrovstvo pivovarníctva. Babilon bol chýrny v nemravnosti, v nemiernosti. Pivo vyrábalo sa doma súkromne, no, jednako boli i obecné pivovary. Zákonník Hamurabiho uvádza 108. §., ktorý vyhlasuje trest na tých, čo vyrábajú slabé pivo a určí i cenu piva. Liter piva stál toľko, koľko $\frac{5}{8}$ litra jačmeňa. Kto sa proti 108. § zákona prehrešil, toho potrestali utopením. Široko-daleko užívali pivo v starodávnych časoch. To dokazuje istá pečiatka, na ktorej sa číta nasledovná veta: „Po hostine ostali statoční mužovia sedieť a dokiaľ bola ich hlava plná príjemným nápojom, nahlas spievali, potáčajúc sa kráčali, tvár sa im rozohnila a všetko videli duplom“. Ostaly poznámky, že z akých nádob pili pivo a ako ho pili. Ako teraz, tak i za starodávnych časov pivo malo všelijaké druhy. V tom mali ľudia už i predtým veľký výber. Pivo bolo v takej obľúbenosti, že pohanstvo utvorilo si vo fantázii i bohyňu piva, ktorej prinášali obety v podobe piva. Už i predtým dávala sa istá čiastka platu úradníckeho v naturáliách, medzi ktorými jestvovalo i pivo. Víno sa zriedkavejšie užívalo a pálenku vôbec nepoznali. Tuhých liehovín sa chránili. No, jednako užívali liehoviny a tým podkopávali si zdravie svoje.

V tom nepolepšili sa pomery ani dnes.

Užívanie vraždiacich pôžitkov dnes.

Po vojne rozšírilo sa po celej Europe užívanie kokainu, morfiumu a opiumu. Na šťastie sú to ešte len pôžitky inteligentov a boháčov. Náš ľud vo všeobecnosti užíva liehové nápoje, ktoré sú pri nemiernom užívaní tiež pôžitkom, ktorý vraždí.

Čo predtým vyrábali len niekde v Číne, v Indii, na holandských ostrovoch Jávskych, v Perzii, na okoli Algíru a Smirny, v Trapezunte a v krajinách malo-azijských, to sa teraz vyrába už i v Europe: v Bulharsku a vo Švajčiarsku. Totiž už i v Europe vyrábajú opium, z čoho sa robí morfium. I jedno i to druhé je omamujúcim prostriedkom. K tomu sa pripojí tretí omamujúci prostriedok: kokain. Kokain vyrába sa v podobe malých krištálov, ktoré sa potlčú na prach. Morfium predáva sa v tekucom stave a opium ako stvrdnutá huspenina. Opium vložia si do fajky, zapália ho a tak ho fajčia, ako tabak. Morfium striekajú si do kože. A kokain šňupajú ako šňupavý tabak.

Všetky tieto pôžitkové prostriedky zaviňujú v prvých okamihoch požívania taký pocit v človekovi, ako keby sa človek bol celkom oslobodil od ťarchy telesnej. No, po krátkom čase zjaví sa ochabnutie v celom tele, v celej nervovej sústave, čo môže zapríčiniť po častejšom užívaní zbláznenie, alebo i smrť.

Nie div, že proti týmto vraždiacim pôžitkom začína sa tuhší medzinárodný boj. Spoločnosť Národov má zvláštnu komisiu, ktorá sa zaoberá výlučne len s otázkou zamedzovania tých škodlivých a nebezpečných pôžitkov ľudských.

U nás je užívanie liehových nápojov tým nebezpečným a škodlivým pôžitkom, ktorý veľaráz

tiež vedie svoje obete buďto do blázincov, buďto do predčasných hrobov. Nemierne užívanie lieho-



Von z otroctva opilstva.

vých nápojov vystupuje dnes ako úžasný nepriateľ ozajstnej radosti životnej. Keď sa nám tak zdá, že už začíname zabúdať, čo je ozajstná radosť na

tom svete, vtedy vdiera sa do spoločnosti ľudskej ten nepriateľ, čo by vykynožil ešte i ten posledný zostatok tuzemských radostí. Je to nemierne užívanie liehových nápojov.

Proti nemiernemu užívaniu liehových nápojov podniká tento malý sošitok svoj boj. Kiežby sa mu podarilo prikloniť mnohých k čistým, občerstvujúcim a posilňujúcim pôžitkom iným!



Hrozný jed.

Čo je to, čo nás pobáda podniknúť nemilosrdný boj proti nemiernemu užívaniu liehových nápojov?

Je to všeobecný dojem a presvedčenie, že nemierne užívanie liehu je jedom, čo otravuje.

V tomto článku ešte nemienime sa dôkladne zaoberať s liehom, ale len povrchne poukážeme na tie zjavy nemierneho užívania liehu, ktoré až veľmi bijú do očí.

Denne vidíme, ako lieh zahlušuje svedomie, ako on otravuje priateľstvo, ničí telo, znemožňuje blahobyť, otravuje pokoj medzi členmi rodiny a i širšej spoločnosti.

Žiadate si dôkazy? Poslúžime vám nimi.

Otravovanie priateľstva.

Noviny priniesly t. r. (1929) v marci strašný chýr. Istý J. S., 44-ročný drevorúbač, popíjal si v nedeľu so svojim kamarátom F. Vom. Drevorúbač sa v krčme čoskoro opil. Lieh ho natoľko ománil, že nevládal stáť na nohách. Prosil svojho kamaráta, Vu, aby ho odprevadil domov. Ten bol ochotný na to. Priviedol ho až k bráne jeho domu. Tu ho chcel drevorúbač vtrhnúť do svojho bytu, ale kamarát jeho sa tomu vzprotivil. To drevorúbača rozzúrilo. V hneve vrazil nôž do prs kamarátových. Tohto odniesli do nemocnice. Jeho poranenie bolo až smrteľne nebezpečné. Celkom

opitého drevorúbača odviedli na políciu. Neskoršie predviedli ho pred vyšetrojúceho sudcu, kde mu povedali, čo vykonal. Drevorúbač celý zdesený zbledol, veď sa ani rozepamätať nevedel na to, že tak hrozný zločin spáchal.

Ejhľa dôkaz na to, že lieh otravuje nielen telo, ale i rozum a svedomie. Otravuje i priateľstvo.

Otravovanie hospodárskeho blahobytu.

Lieh otravuje i tuzemský hospodársky blahobyt. Lieh je u mnohých nemiernych užívateľov prameňom, z ktorého pochádza hromadná bieda. Liehom zavinená bieda je ozaj najbiednejšou biadou svojho druhu. Veľa otcov premárni pre lieh svoj celý zárobok, veľa majetných gazdov utratí pre lieh svoje polia a veľké majetky, veľa rodín ztratí pre lieh svoje šťastie, veľa detí sa pozbavuje pre lieh radostnej a istej budúcnosti, veľa deťom lepšieho nadania treba chodiť v otrhaných a špinavých šatoch, s vyplakanými očami žobrať, lebo ich otecko všetko prepije. Úbohá matka kupuje na pôžičku a deti môžu ísť spievať pred domy:

„Všetci ľudia povedajú,
že my nič nemáme.
A my máme sedmoro bied
zavrtaných na tráme.

Čo osoží to nariekanie, keď príde exekútor a všetko popíše v dome opilca, čo sa len popísať dá. Čo potom? Azda ísť do Ameriky? Pre opilca ani tam nie sú koláče. No, do Ameriky dnes už tak ľahko nepustia. Čo robiť? Chudobný človek hotová opica. Lieh rozbije sebavedomie a dá človekovi miesto chrbtovej kosti prútilik a tak sa po-

tom liehom zničený a ožobráčený človek, kedysi chlap na mieste váľa na všetky strany. Veľaráz príde mu na um vrba, alebo remeň.

Otravovanie pokoja.

Nemierne užívanie liehu otravuje i pokoj.

Toho roku sa stalo, že námorníci Am. Sp. Štátov potopili anglickú loď pri nábreží americkom. Tá loď, menom „I am alone“, mala dvadsaťosem hektolitrov pálenky. Ako to rozpálilo chladnokrvných Angličanov! človek by si toho ani nebol myslel. Dve najmocnejšie mocnosti sveta prišli preto do takej zvady, že sme už i na vypuknutie vojny mysleli. Nikdy nebolo takého nepriateľstva medzi Londýnom a Washingtonom, ako teraz pre vylatie 28 hektolitrov pálenky. Spor japonsko-americký nemožno ani porovnať so sporom liehovým americko-anglickom. Všade sa ozvaly hlasy, že svetu sú potrební dnes výborní diplomati, aby zasa nevypukla pliaga vojny.

No, koľko zvád vznikne denne z vylievania liehu nie do mora, ale do gágora? Nielen zvady, ale i ozajstné bitky, vylievanie krvi sú na dennom poriadku pre nemierne užívanie liehu.

Výborne píše Kniha Prísloví: „Komu beda? Čiemu otcovi beda? Komu zvady? Komu jamy? Komu bez príčiny rany? ... Či nie tým, ktorí sedávajú pri víne a usilovne vyprázdňujú poháre? Nehľad na víno, keď sa žlkne a keď sa skvie v sklenici jeho barva: vchádza ľahodne, ale na posledy uštípne ako had ... a budeš ako ten, ktorý spí v prostred mora a ako snom premožený správca lodí, ktorý ztratil veslo.“ (23, 29—34.)

Do dvora kráľa médskeho, Astyagesa prišiel v 12. r. veku neskorší svetochýrny vládár perz-

ský: Cyrus. Starému otcovi, Astyagesovi napadlo, že Cyrus si nikdy nedovoli naliať vína do pohára. Opýtal sa ho, prečo to robí. Mladý chlapec odpovedal: „Bojím sa, že víno je otrávené. Minulý raz, keď ste sa hodovali, zbadal som, že sluha vám vliat otravy do pohára“. — „Ale, synu, ako ti len môžu napadnúť také myšlienky?“ „Videl som, — pokračoval malý Cyrus, — že tým, čo pili z vína, ochablo i telo i rozum. Najprv všetci začali na hlas dve na tri tárať, čo nám deťom prísne zakazujete. Išlo to tak, že jeden nepočul druhého. Potom ste započali spievať voľakú hlúpu pieseň a začali ste sa prisahať, že to je tá najkrajšia pieseň. Napokon ste vstali a chceli ste tancovať a nielen, že ste nevládali tancovať, ale ani rovno na nohách stáť ste nemohli. Ani to ste nevedeli, že kto ste. Ty si nevedel, že si kráľom a tí zasa nevedeli, že sú poddaní.“

Otvorme svoje oči a viďme, aký krutý je jed liehu, akú všeobecnú a mnohostrannú otravu zaviňuje lieh zvlášťne vtedy, keď ho nemierne užívajú. Nech sa vzbudí v nás predsavzatie, že bez potreby nebudeme užívať toho jedu a nikdy ho nebudeme nemierne užívať.

Treba nám rázne podniknúť boj proti úlisnému diablove krčiem, proti liehu!



Liehové nápoje.

Nedávno šarapatil na Slovensku istý votrelec. Mnohých oklamal. Niektorým dievčatám sľúbil, že ich vezme za manželku. Mnohým hostiteľom sa špatne odmenil. Slováci sú už od tých čias dosť obozretní. Už nepustia do svojich domov tak ľahko neznámych ľudí, lebo sa sklamali v istom človekovi, ktorému dali prístrešie, jedlo, nápoj i dôveru. Tento človek udrel bičom do tvári tých, ktorí ho najzdvorilejšie prijali. Slovensko ho pozná... Slovensko si napísalo jeho meno do čiernej knihy. Slovák mu už neotvorí dvier...

Takiste má činiť i s liehovým nápojom, lebo nemilosrdne bije tých, ktorí mu dajú prístrešie. Treba naznačiť lieh do čiernej knihy a odsúdiť ho na smrť.

Z čoho je lieh složený?

Čo je lieh?

O tom nás vedecky poučí lúčba, chemia. Táto učí, že lieh je slúčeninou uhlíka, vodíka i kyslíka. V najmenšej samostatnej častke, takzvanej molekule, liehu sú dve častky uhlíka (C), päť častok vodíka (H) a zbytok vody (HO). Celý vzorec liehu dľa chemie takto vyzerá: C_2H_5HO .

Matkou liehu je cukor ($C_{12}H_{22}O_{11}$). Cukor kysnutím rozkláda sa v lieh. Cukor je sladký, dobrý, preto sa niektorí nazdávajú, že čo z neho pochádza, musí byť dobré. To kysnutie zapríčiňujú

kyslasté kvasinky, huby. Tieto by boly ako otcom liehu. Kvasinky sú veľmi drobné rastlinky, ktoré lietajú vo vzduchu, ale nedajú sa pozorovať pre ich maličkosť. Matka sladká, otec kyslý! Odtiaľ pochádzajú vlastnosti liehu:

1. žerie a

2. vábi, omamuje.

Lieh zdedil kyslotu otca vo zvýšenej miere. Hneď pri svojom narodení zničil svoju matku i svojho otca, totiž cukor a kvasinky a sám začal samostatne žiť.

Ako vstúpi lieh do telesného ústroja ľudského?

Lieh hľadá dobrákov, ktorí by mu poskytlí prístrešie. Sú to obyčajne hrdlá a žalúdky zväčša ľahkomyselných ľudí, ktorí nedostanú bytného od liehu, ba platia veľké sumy zaň. A lieh, ten vrah svojich rodičov, ako sa odmení svojmu priateľovi za pohostinnosť? Tak, že pokračuje vo vraždení dľa svojej vrodenej povahy. Vnikne jako krutý, všeobecný jed do krvi a odtiaľto do buniek všetkých ústrojov. Keď je už v buňkách, začína porážať, raniť, ničiť svojich hostiteľov, ba zabije ich, keď je aspoň tak silný ako tá buňka, do ktorej vniknul. Niet tej čiastky v tele, ktorej by lieh neškodil, keď sa dostane do tela.

Čo poráža lieh?

Povážme si teraz lepšie účinky liehu.

1. Lieh poráža smyselnú činnosť ľudskú. Smysly veľkého pijana sú dakedy tak zkazené liehom, že predstavujú mu celkom nejestvujúce predmety alebo jestvujúce v inej forme. Opitý ľahne si do chlieva nazdávajúc sa, že je to posteľ. On vypráva s inými, hoci je samostatný a nemá nikoho pri sebe. Počuje otázky, ktoré neodznely a od-

povedá na ne. Považuje za človeka i tú svoju tôňu, ktorá pri ňom kráča. To je všeobecne známe.

2. Lieh prekáža rozumovú činnosť človeka. I tí najmúdrejší ľudia sú neschopní študovať, keď len troška viacej liehu vypili a najmä vtedy, keď ho vypili na lačný žalúdok. Liehom omámený človek ťažko pochopuje veci, slabo spozoruje pravý smysel viet. Berlínska lekárka dr. Agneša Bluhmová píše, že celkom triezvi ľudia zarobili o 10 proc. viacej pri práci, ktorá vyžaduje rozumovú pozornosť, než takí, ktorí veľmi mierne užívali lieh, totiž vypili denne len jeden liter piva. Účinok v pol litre piva sa nachádzajúceho liehu zmizne za deň. Kto viacej pije denne než jeden liter piva, ten pocíti účinok liehu i nasledovný deň, totiž u toho otrava predošlého dňa ešte účinkuje, keď ho nová dávka do hltana vliateho liehu začína omamovať. Úžasný účinok liehu je badateľný najmä pri počítaní, pri učení sa na spamäť i pri spojovaní myšlienok. Spojovanie myšlienok je u alkoholikov veľmi slabé, povrchné a to buďto zovnútorňé, buďto len hlasové a len zriedka a nikdy vnútorňé. Opitý človek myslí na parazol, keď mu spomínajú karambol, alebo na benzín, keď počuje margarín, na bubon, keď mu spomínajú zvon. To je hlasové spojovanie. Povážme si len, jaké nesmysly vzniknú z takého spojovania! Keď je človek nie tuho opitý, je schopný zovnútorňým spojovaním myšlienok pracovať, totiž príde mu na um koza, keď vidí ovcu, alebo koňa, keď vidí osla, hviezdy, keď pozre na mesiac.

Len vnútorňé spojovanie myšlienok vnikne do podstaty veci a zrodí jaderné myšlienky, ktoré objasňujú predmet myslenia zo všetkých strán, čoho alkoholík nedosiahne. Liehom omámený pijan ne-

pomyslí si na výbuchy, na sloh slnka, keď vidí slnko.

Známy nemecký básnik, Schiller, padnul do nemoce, ktorú chcel mierniť liehom, no, lieh nie len že zväčšil chorobu, ale ničil i duševnú činnosť básnikovu. Goethe písal o ňom: „Lieh ohrožoval jeho zdravie a veľmi škodil jeho duševným plodom, lebo čo múdre hlavy zatracovali uňho, to pochádzalo z toho prameňa (z liehu).“

3. Lieh kazí i svalovú činnosť ľudskú. Lieh škodí srdcu, lebo do srdca príde s krvou ako tekutina, pre ktorú niet miesta v srdci. Srdce musí konať mimoriadnu prácu rozširovaním sa. Takto oslabne. Ono by chcelo očistiť i tú otrávenú krv, ale daromne, ba len na svoju škodu sa namáha. Takto musí rozposielať otrávený pokrm (krv) do celého tela. Pečienky ihneď pocítia následky zlého pokrmu, náramne oslabnú. Nemôžu vyrábať dosť tekutín na odstraňovanie telu nepotrebných a škodlivých látok zo žalúdka i z čriev. Následkom toho nastanú ťažké choroby. R. 1912. vo Švajciarsku pozorovali odumretých mužských vyše 20 ročných. Dokázalo sa, že 5—6 ráz viacej z nich zomrelo pre pečienkové choroby liehom zavinené, než pre iné choroby. Lieh natoľko oslabuje telo, že ono ztratí silu nákaze odporujúcu a zvlášť chytro podľahne súchotinám.

Hovoria, že lieh posilňuje človeka. Je v tom niečo pravdy. Lieh tak posilňuje, ako bič ustatého koňa. Opilci nezbadajú, ako ich lieh vysiluje, lebo lieh omámi modzgy a prekáža rozumu, že nevie posúdiť sily svoje a necíti tak ustatosti. Zvyk užívania liehovín neoslabuje zlé účinky liehu. Navyknutý pijan neopije sa tak chytro, než iní, ale účinky uňho sú o veľa horšie, než u toho,

kto zriedka pije. Lieh veľmi zle účinkuje na mozgy a následkom toho na nervy. Choré nervy sa veľmi ťažko liečia. Preto končia stáli pijani svoj život v blázincoch.

4. Lieh kazí mravy. Lieh zoslabuje mozgy, ktoré sú strediskom nervov a nástrojom duše. Samozrejme oslabuje i dušu a tak rozum a vôľu. Najmä vôľu. Rozum nevidí, aspoň celkom jasne nevidí, čo dobro, čo zlo, čo zákaz. Pokušenia tiež oslepujú pijana. Jeho vôľa nemá dosť odporujúcej sily. Lahšie podľahne pokušeniam. Pamäť ho zanecháva. Pre slabú pamäť príde do nepríjemného, zahŕňujúceho položenía. Jako von z kaluže? Lžou! Málokto lže toľko, ako alkoholik, pijan. A každá lož vraždí svedomie alkoholika, duší hlas svedomia, až ho celkom nezadusí. Nemé svedomie, slabá vôľa! To je pijan! Jako by mohla mravnosť obstáť pri takom človekovi? Lieh ožobračuje pijana i na majetku, lebo lieh je drahý. Peniaze sa chytro minú u alkoholika. Pijan by mal zvýšiť svoju prácu, aby viacej zarobil. Ale ako jú zvýši? Vôľa jeho je slabá. Slabá vôľa je hotová lenivosť. Lenivosť a chudoba sú sestry, ktoré zavše spolu bývajú pod jednou strechou. Čo zavše roztrpčuje tie sestry, to je lačný žalúdok. Lačný žalúdok, chudoba a lenivosť je organizovaná banda, vždy hotová kraďnúť, prípadne i vraždiť. Zlodeji, vrahovia najviac sa regrutujú z opilcov. Lieh je najsnadnejší mravokazca. Krohne, správca väzenia, riekol: „70 proc. hriechov stojí v takom pomere s liehovinami, ako príčina s následkom.“ Krohne povedal to ešte r. 1883. Vtedy ľudia ešte neužívali tak moc liehu, ako dnes. Dnes je iste viac percentov liehom zavinených hriechov. Čo povedať o rodine, ktorej hlava je pijanom? Aký otec, ta-

ký syn. Deti pijana zavčasu sa naučia ľuhať i ztratia úctu k predstaveným. Takým nerozkáže nikto, ani farár, ani rychtár. Im je všetko fuk.

Hľa to je lieh! Ozaj je besným, do čiernych kníh národov zaznačeným vrahom. Prekáža, ničí smyslovú, rozumovú a svalovú činnosť tela ľudského. Pohoršuje ľudí, kazí kresťanský mrav. Je teda veľmi divné, že mu ľudia pri tom všetkom veľmi zdvorile otvárajú brány, ba radostne ho vítajú. Svet, svetské vlády veľmi podporujú tohto lotra, ktorý sa menuje liehom. Ľudia ho pijú v pálenke, v borovičke, v likéroch, v pive a vo víne. Pijú ho z tisíc titulov a keď nemajú titulu piť, hneď si ho nájdú. Pijú lieh na krštinách, po pohra-
boch, na karochoch, po požiaroch, na svadbách, po zkuškach a pri rozličných príležitostiach. Ľudia by nevedeli ani narodeniny, ani meniny osláviť bez liehu. Lieh je tá modla, ktorej sa ľudia klaňajú po celom svete.

Vtipne písal o liehu J. K.: „Alkohol účinkuje: najprv rozveselí, potom poblázni a na koniec vraždí. Niekedy si tento poriadok popletie a robí tak, ako chce a vtedy môže byť začína s tým, čím by končiť mal atď.“ Nedávno priniesly noviny z Rimavskej Soboty zrávu, že tam istý Bauman, finančný úradník na ulici mŕtvý padol. Dľa lekárskeho zistenia dostal porážku srdca od nemierneho užívania alkoholu. Toto je boj medzi alkoholom a človekom. Človek ničí alkohol a alkohol ničí človeka a ako vidno, alkohol býva mocnejší, než človek. Pre blázna totižto niet pomoci.

My nebuďme bláznami! Istému votrelcovi sme otvorili brány, lebo sme ho nepoznali. Lieh poznáme. Pozavierajme pred ním brány hltanov! Ale dobre!

Užívanie liehovín v niektorých štátoch.

Liehoviny v Nemecku.

Svet by nemal zastávať i podporovať lotrov, tedy ani liehoviny nie. A čo vidíme? Ľudia dávajú veľké sumy na lieh. Nemecko je už len dosť kultúrny štát. No, ani Nemecko nepozná hranice v podporovaní liehových nápojov. V r. 1906 dávalo Nemecko dvarazy toľko na liehové nápoje, než na vojsko, štyri razy toľko, než na školy. V r. 1920 dalo Nemecko 15 miliardov v zlatej hodnote za francúzske vína a koňaky. A koľko musí Nemecko dávať na nemocnice pre bláznov, ktorých lieh učinil bláznami, na chudobínce pre bedárov liehom ožobráčených, na väznice pre hriešnikov liehom zkažených? Povážme si to a uznáme, že za 15 miliardov kúpený lieh zničí nových 15 miliard. A čím viac zlata sa vydá cudzozemsku, tým menšia je hodnota peňažnej valuty v krajine, tým väčšia je dražoba v krajine, tým úžasnejšia je chudoba občanov. Koľko by sa usporilo, keby sa nepilo? O koľko menšiu daň by sme platili, keby sme nielen nelifrovali lieh z cudzozemska, ale svoj domarobený lieh cudzozemsku za zlaté peniaze predali?

Liehoviny v Maďarsku.

Tu pri veľmi veľkom rozšírení nemoci najväčšia čiastka chorôb a úmrtia je zapríčiňovaná liehom. Na maďarskej dolnej zemi je veľký nedo-

statok zdravej pitnej vody. Nedostatok vody zapríčiňuje, že sa moc liehovín pije a tak sa šíri alkoholizmus. Sú dediny, kde 52 proc. detí pije ráno víno a tak dochádza do školy. Ba, v jednej dedine i 2 proc. dievčat pije víno a tak ide do školy. („Slovák“ č. 40. 1925.)

Liehoviny v Rumunsku.

Najviacej pálenky vypilo sa r. 1927. v Rumunsku. Občania Rumunska vypili za spomenutý rok len pálenky za 24 milionov korún. Na jedného občana pripadá tam z uvedeného množstva pálenky 2.5 litrov, okrem toho pripadá v Rumunsku na jedného človeka 5 litrov piva a 12 litrov vína. Samozrejme, spočítali tu i tých, čo ani kvapky liehu nevypili. No, miesto nich vypili to iní. Tým horšie je to. Azda pripadlo tam na niektorého občana z mokrej štvrťi i viacej hektolitrov liehu. Môžeme byť zvedaví, koľko bitiek, nešťastí, vražd sa tam spáchalo pre nešťastnú pálenku?!?

Opilstvo v Rusku.

Len niekoľko dát uverejňujeme z pomerov opilstva v Rusku. Výkaz ukazuje veľký počet žien, čo nemierne užívajú takzvanú goralku. V niektorých okresoch ženy prevyšujú v tom mužských. R. 1920. bolo v Leningrade zavreté pre opilstvo 2 tisíc osôb, r. 1924. 11 tisíc osôb a r. 1926. až 40 tisíc osôb. Slovom stúpa to tam krásne.

Protiliehové nariadenia v niektorých európskych štátoch vo všeobecnosti.

Vo Francúzsku je zakázaný odpredaj len najtuhšieho liehu, t. zv. absintu. V Holandsku je lieh veľmi silne odanený. Podobné nariadenie je i v

Anglicku, kde pri tom sú výčapy prísne kontrolované a obmedzené. Výčapy sa zmenšujú. V nedeľu sú výčapy zavreté. V Norvégsku je predávanie liehu v štátnej správe. Predaj liehu v malom je v rukách spolkov, ktorým treba oddať 80% čistého zisku do pokladne štátnej na fond invalidov a starcov. 20% čistého zisku ide na propagandu proti opilstvu. V Italsku sú tiež pozoruhodné predpisy proti zneužívaniu liehu. Každého, čo sa povedome opije, zastihne primeraný trest a z toho trestu sa dostane i krčmárovi, ktorý prispel k opilstvu. Krčmár môže byť za previnenie toho druhu zatknutý i na šesť mesiacov. Nemecko a Rakúsko nestoja veľmi chýrne v boji proti zneužívaniu liehu. V Nemecku uviedli len r. 1923. zákaz predávať lieh nižšie 16-ročným mladíkom. V Rakúsku vydávajú občania 15 až 16% zo svojich príjmov na lieh.

Je zaujímavé, v mimoeuropských štátoch lepšie pochopili, že striedlivosť a prehĺbenie rozumu sú veľmi verní bratia.

V Europe hlása sa ešte vždy: „In vino veritas — vo víne je pravda!“ Mimo Európy spomínajú vodu ako najlepší prostriedok na uhasenie smädu a menujú ju „svätou vodou striedlivosti“.

Ja myslím, polepšilo by sa mnoho u nás, keby sme vodu vážne vyhlásili za svätú vodu striedlivosti a jej i dali zaslúženú úctu.

Istý Amerikán, najbohatší človek sveta: Ford chcel by rozšíriť americký prohibičný zákon i v Europe. Je známe, že Ford je fabrikantom autiekov a má už veľa fabrík i v Europe. Vo svojich europských fabrikách nestrpí robotníka, čo pije. Ford je veľkodušný i ku študentom. Podporuje ich, ale len takých, čo nepijú liehových nápojov. A aby

sa neoklamal v tom pokračovaní udržiava i tajnú políciu vo svojich fabrikách a medzi svojimi robotníkmi. Veľké sumy obetuje na protiliehovú propagandu.

Celým právom môžeme byť zvedaví na výsledok tej protiliehovej propagandy, keďže Ford postavil k jej pomoci najväčšiu moc sveta: Peniaze. Striezlivosť a Peniaze sú postavené do boja proti opilstvu. Na čele toho boja protiliehového stojí Ford a za Fordom stojí celá Amerika a hrozí starej, opilstvu oddanej Európe.

Čo to znamená, keď striedlivá Amerika hrozí opilstvu oddanej Európe? Znamená to toľko, že ak Európa nevytriezve, upadne do dlžôb a ostane dlžníkom Amerike. Neprajme si tútorstva bohatej Ameriky, ale zatúžme po samostatnosti, po neodvisslosti, po hospodárskom blahobyte. Odkladajme si groše! Babka k babce, budú kapce! A čo by len kapce? Prečo by sme nemali tak vkusné a pohodlné domčeky, ako majú občania Ameriky? Prečo by sme nemali okolo domu úhľadný dvor s krásnou zahradou, v ktorej by sme mohli sadnúť po vykonanej ťažkej práci do tône košateho stromu a kochať sa v krási a vôni ruží? A prečo by sme si nekúpili autiak: mocný, dobrý, malý motorový vozíček, na ktorom by sme sa kedy-tedy vyviezli do tichej a krásnej prírody? A nemusí to byť práve autiak „Fordový“, môže to byť i lepší.

Teda čuj Európa, tvoj najlepší záujem ti káže zrieknuť sa lichových nápojov!

Mimoeuropské štáty v boji proti opilstvu.

Južno-africký štát: Union, Hedschas, Egypt, Čína, Japonsko, India, Malá Ázia, Palestína, Nový Séland, môžeme povedať, že všetky neeurop-

ské štáty sú v porovnaní s Európou striezlivejšie. Na príklad v Austrálii zavierajú každý deň večer o 6. hod. všetky krčmy. Všetky úradné hostince a reštaurácie sú bezliehové.

Užívanie liehovín v Amerike.

V Amerike, aspoň v Spojených Štátoch je takzvaná liehová prohibícia, totiž zakázaná je výroba liehu a tým väčšmi jeho odpredaj. No, jednako i tento prohibičný zákon sa potajomky zneužíva a to obyčajne európskymi vystaľovalcami, ktorí i v Amerike pokračujú v myšlienkovom ovzduší a vo zvykoch európskych. Tá vyššia vrstva múdrejších robotníkov schvaľuje prohibičný zákon liehový, lebo vidí v tom oživenie obchodného a hospodárskeho života. Múdri uznajú v Amerike, že o veľa spoľahlivejší je alkoholom nezoslabený robotník.

Čo robia v Amerike s hroznom? Zaujímavá otázka milovníkov liehu. Hrozno sa tam predáva ako u nás ovocie. Samozrejme, keďže neslobodno predávať vína, tým drahšie predáva sa hrozno. A keby ešte desať ráz toľko hrozna narástlo, ono by sa i pri najdrahšej cene minulo a istotne neostalo by na sklade, ako veľa ráz pšenica. Toho roku prišla zvesť z New Yorku, že v Kalifornii vlani urodilo sa 2 miliony 327 tisíc tún hrozna. A to všetko sa odpredalo. Samozrejme, hrozno sa nezje, ale vypije.

V Amerike polícia je veľmi bedlivá. Je známy, že chýrečný ruský spisovateľ, Maxim Gorkij, chcel sa usídlieť so svojou milenkou na území Slobodnej Ameriky. A len toľko, že položil svoju nohu na to územie, už sa zjavili pred ním policajti, oznámili mu, že on a osoba, s ktorou prišiel, nie

sú manželia a rozkázali mu ihneď opustiť Ameriku. Ako je možné, že tí bedliví policajti nezbadajú, ako sa hrozno zneužíva v Amerike. Šikovné figle sú všade možné. V Amerike je zakázané predávať víno, ale nie hrozno a mušt. Mnohí si kúpia mušt a nedotknú sa ho. Čakajú. Čakať nie je hriechom, ani je nie prestúpením zákona. Kto môže zato, že za toho času vyvrie z muštu víno? Nuž čo s ním, keď je už vyvreté? Veselo sa vypije.

Užívanie a výroba liehovín v ČSR.

V ČSR by sme čoskoro mohli povedať: Krčma na krčme alebo záplava liehovín. Tu asi 3% obyvateľstva žije z výroby alebo z odpredávania liehovín. To by činilo spolu asi 420.000 ľudí.

Profesor dr. Karol Lányi, známy odborník hnutia striezlivosti na Slovensku, udáva v svojom sväzku: „Alkohol a štátne financie“, že v ČSR vypije sa za rok za 3 miliardy Kčs piva, vína a pálenky, 1 miliarda a 270 miliónov Kčs sa vydáva ročne na tabak a 5 miliard sa pretancuje a prehrá.

Dľa výkazu bolo roku 1924. v ČSR 598 pivovarov a tie vyrobily 8,134.490 hektolitrov piva. K tomu bolo treba spotrebiť 2,440.347 q obilia. Na jeden hektoliter spotrebiť sa 30 kg jačmeňa.

Roku 1923. bolo 905 liehovarov a 2777 domácich páleníc. Vyrobilo sa 469.804 hl 100% liehu, načo sa spotrebilo 2,583.201 q zemiakov, 4122 q kukurice a ešte i iných surovín. Keď tu pripočítame na likéry vyrobený lieh, treba nám uznať, že roku 1923. vyrobilo sa u nás vyše miliona hektolitrov liehu.

Roku 1922 vyrobilo sa v ČSR 428.052 hl vína. Z cudzozemska priváža sa do ČSR ročne asi za 10,000.000 Kčs liehu.

U nás pripadá na 500—700 ľudí 4—6 licencií.

U nás sa ročite len od piva platí asi 200 mil. korún dane!

Nie div, že v niektorých rajonoch Slovenska je každý trinásty človek pre opilstvo rodičov kreténom-bláznom, mrzákom.

Štát má síce veľký dôchodok z daní, ale o veľa viacej dopláca na trestnice, nemocnice a bláznice, do ktorých ustanovizní lieh mnohých posielajú.

Aby sme si utvorili celý obraz o liehom zavinej škode, treba nám vedieť, koľko pracovného času sa premárni pre opilstvo!

Štatistika vykazuje u nás vzrast výroby liehovín. Vyrábateľia ho tu veľmi núkajú, lebo vývoz do cudzozemska sa zmenšil. Ten pokrok (!) badať vo výkaze od 1. septembra roku 1927. do 31. augusta 1928. V tom čase vyrobilo sa u nás 602.729 hl špiritusu, kdežto pred rokom vyrobilo sa len 569.964 hektolitrov.

Chvalitebnou vecou je na Slovensku, že sa rozmnožujú sdruženia striezlivosti. To sa môže povedať o celej ČSR. Vážna práca koná sa v prospech striezlivosti v jednotlivých farnostiach, v náboženských spolkoch striezlivosti a okázalú činnosť vyvíňa i čl. abstinentný sväz na tom poli.

Pripomínam, že Braterstvo Striezlivosti je pod ochranou blah. P. Marie Hromničnej od Sv. Otca Pia IX. založené. Výkazy prijatia do tohoto braterstva so stanovami, s naznačením odpustkov a s charakterizovaním opilstva — sú odobrené najd. ordinariatom spišským a dostať ich na rk. farskom úrade v Lískovej. Farár tejto farnosti, Martin Pazúrik, je tichým, ale horlivým propagátorom striezlivosti!



Otrok ľiehu nepozná významu zdravia.

Všetko možné ěreba nám urobiť, aby duch ľudský prebýval v zdravom a krásnom tele. Krása tela ľudského pestuje sa chránením zdravia telesného. K zdraviu telesnému je predovšetkým potrebné, aby zvláštne pľúca a srdce ľudske boly chránené.

Pre ochranu telesného zdravia bezpodmienečne treba, aby telo bolo múdre podrobené rozumu. Duša je obživujúcim princípom tela.

Tieto zdravotné predpisy sú opilcom neznáme, alebo si ich aspoň dosť nevšímajú. Oni žijú a nevšimnú si najzákladnejších podmienok života: svojho zdravia.

Dnes treba veľa tvoriť, veľa pracovať, aby sa človek mohol šťastne preboriť cez prekážky životné. Preto však je potrebná veľká telesná sila, je potrebné zdravie. Znamenite píše sv. Ignác Loyolský: „So zdravým telom môžete ozaj veľa vykonať. Ale s chorým? Silné telo je mohutnou pomocou na vykonanie veľkých skutkov, tak dobrých, ako zlých; u ľudí so zlým charakterom a dobrých u ľudí s dobrým charakterom, pri ktorých celá vôľa je obrátená na Boha, nášho Pána“. (Lockington-Köble S. J.: „Durch Körperbildung zur Geisteskraft“. Str. 29.) Ten istý veľký muž hovorieval: „Jedna uncia svätosti s mimoriadne dobrým zdravím viacej vykoná v zachránení duší, než mimoriadna svätosť s unciou zdravia“.

Sv. Terezia písala svojej spolusestre: „Venujte zdraviu svojmu tú najvyššiu starostlivosť a žičte si všetko, čo je potrebné pre vaše zotavenie...“ Písala i to: „Keď sa zničí zdravie, ako bude zachovaná reguľa?“ Ďalej: „Spite riadne, jedzte riadne! Rodinka so spokojnými a zdravými deťmi, ktorá vykoná, čo sa jej káže, urobí viacej radosti Bohu, ako celá légia hysterických (nemocných) mladých ľudí“. („Durch Körperbildung zur Geisteskraft“, str. 34.)

Vo Sv. Písme tiež nachádzame veľa nádherých výpovedí, čo svedčia o veľkom význame zdravia.

Kniha syna Sirachovho píše: „Lepšie sa má chudobný zdravý a silný, ako bohatý slabý a trápený nemocou. Zdravie duše v svätej spravodlivosti je lepšie, ako všetko zlato a striebro: a zdravé telo nad nesmierne bohatstvo. Niet bohatstva nad bohatstvo zdravého tela“.

Mnohí spovedelníci radia svojim veriacim, aby sa prácou zocelili, lebo sú tej mienky, že zdravý človek skorej premôže pokušenia. Boli presvedčení, že žiarlivosť a tomu podobné vášne sa posilnia, keď je telo slabé.

Pápež, Pius X., keď bol arcibiskupom v Benátkach, písal svojim klerikom: „Veľkú váhu kladiem na Vaše zdravie, od ktorého konanie vašej služby vo veľkej miere závisí“. Preto požehnal členov medzinárodného športového kongresu z príležitosti svojho kňazského jubilea a pobádal ich, aby si len chránili svoje zdravie, aby mohli zachovať vieru, aby ostali verní Cirkvi, aby prevládli prekážky vo vykonávaní katolíckeho náboženstva a vykonali veľa záslužných činov k blahu bratov svojich.

Ejha, na čo všetko je nám potrebné zdravie!

Či nie je to úžasný hriech, keď si opilec tak ľahkomyselne pokazí svoje zdravie? Robí sa materiou súcou pod operačný nôž lekára, robí sa klientom lekárničky, robí sa neschopným na vykonávanie povinností?

Keď si všimneme úspechy veľkých ľudí, treba nám uznať, že jednou hlavnou príčinou toho bolo ich znamenité zdravie. Sokrates, Demosthenes, tí znamenití rečníci staroveku, Napoleon, Rusin, Washington a iní boli mužovia zdraví ani zo železa. Napoleon hovorieval: „Prvou požiadavkou dobrého generála je dobré zdravie.“

Z toho všetkého ešte lepšie pochopíme, aký hriech pácha opilec, keď liehom ničí svoje smyslovú, rozumovú činnosť, oslabuje svaly, ľadviny, krv, žalúdok a črevá a vôbec celé telo.

Zmrzačiť svoje telo znamená nevysvetliteľnou zlosťou a hlúposťou zabaliť svoju nadanosť do plachty a uložiť ju do hrobu.

Tej zlosti a hlúposti dopúšťa sa každý, čo sa liehom otravuje a ničí sám seba.

Veľmi múdru poznámku som čítal v istom denníku o tom, že ľudia vo všeobecnosti veľmi sa starajú o záujmy svoje, len o zdravie svoje sa nestarajú, alebo len neskoro sa starajú. Len vtedy začínajú chápať význam zdravia, keď ležia na bielom stole operačnom. A keď sa im podarí vstať s operačného stola, zasa zabudnú na význam zdravia a nešetria so zdravím svojim. No, veľaráz sa nepodarí vstať s operačného stola. Čo osoží v takom prípade človekovi jeho rozum, jeho veda, jeho sláva, jeho chýr, jeho bohatstvo, jeho hodnosť?

Nešťastným otrokom liehu pripomínam nasle-

dovnú udalosť, ktorá dôrazne poukazuje na význam zdravia, na mizériu choroby.

Lepšie je zdravie, než bohatstvo!

Istý turista vstúpil raz do grófskeho kaštieľa niekde v Nemecku, na okolí Rajny. Okolo kaštieľa rozprestieral sa nádherný park s mnohými sochami, chodníčkami, filagóriami, s kvetami všelijakého druhu, s vodotryskmi, s miestami na krásny výhľad. Park bol tak umelecky a tak bohato usporiadaný, že vzbudzoval dojem raja. Profesor, turista, od nadšenia vyvolal, že aký šťastný je majiteľ toho raja. Nato poznamenal mu vodca, že majiteľ toho je porážkou pošinutý a treba ho na voze viesť. V kaštieli bola krásna a veľká knihovňa. No, čo to osožilo pánu grófovi, keďže on bol slepý? V parku hrala výborná hudba. No, čo to osožilo majiteľovi, keď bol hluchý? Po prehliadke miľo pohostili pána profesora-turistu. Nestačil dostatočne vychváliť chutnú stravu. Zronilo ho však, keď mu zradili, že pán majiteľ má i hrdeľnú chorobu, pre ktorú nevládze jesť, len trocha mlieka pije, ale i to mu zaviňuje veľké ťažkosti, bolesti. Tu už vybúšilo z profesora: „Som chudobný človek, odkázaný na plat svoj, ale nečaral by som s tým boháčom“. Veru-veru, lepšie je zdravie s chudobou, než bohatstvo s chorobou.

Aký osôh má štát, alebo národ z nemocného? Ako môže byť dobrým vojakom, kto nie je zdravý? Ako môže dobre vyplniť povinnosti svoje, ktorému niečo chybuje zo zdravia? Ako môže štát súťažiť s inými štátmi, keď má nemocných občanov?

Z toho vidno, že zdravie je verejnou vecou a nie súkromnou, s ktorou by každý mohol narábať ako sa mu len chce?

Dr. Jozef Tiso, minister verejného zdravotníctva, povedal na informačnej večeri, ktorú usporiadal pre novinárov dňa 19. apríla t. r., že daromné sú všetky zdravotné zákony, keď v občanoch niet pochopenia pre význam zdravia. Ministerstvo verejného zdravotníctva veľa robí v prospech zdravia: buduje nemocnice, zväčšuje kúpele, robí ďalekosiahle opatrenia, čo sa opierajú na najmodernejšie výdobytky lekárskej vedy, stará sa všemožne o dobrý vývin zdravia ľudského. No, to všetko ešte nestačí. I nám treba šetriť so zdravím svojim, i nám treba poznať význam zdravia.

Práve preto prosím: Nezneužívajte liehovými nápojmi toho najcennejšieho zemského daru Božieho na zemi, zdravia!

Vo francúzsku údajne silne sa šíri tuberkulóza, súchotinárstvo. Na ochranu proti tej smrtonosnej plagi Francie všetko možné podniká. Toho roku sriadila sa krajinská sbierka na podporu chudobných súchotinárov, ktorí sa v dosť veľkej čiasťke regrutujú z pomedzi opilcov. Za milodar dostal dobrodinca takzv. „protisuchotinársku známku“. Na takej známke je vyobrazené maličké dievčatko, čo otvára obloky pred lúčami slnečnými a celým hrdlom volá: Život!

To voláme i my, keď hlásame miernosť v užívaní nápojov:

Zdravie a Život!

Lepší a krajší Život!



Výchova dietok bez liehu.

Jednou z najväžnejších povinností rodičovských je dobrá výchova dietok.

Výchova dietok je úmyselný, premyslený vplyv rodičov na telo a na dušu dieťaťa, ktorý vplyv dáva zdravie a krásu telu a duši a vykreše z dietok obraz Boží. Herbert Spencer, anglický mysliteľ hovorí: „Výchova je príprava na dokonalý život.“ Dupanloup, orleanský biskup a znamenitý vychovávateľ hovorí: „Výchova je umenie, čo prichystá chovancov na večný život zdokonalujúc ich prítomný život.“

Výchova dietok sa má začínať vtedy, keď sa začína ich život. Dieťa začína žiť hneď pri počatí svojom už v živote matkinom. Preto rodičia nesmú zabudnúť na to, že už pri počatí treba im začať vychovávať dieťa svoje.

Roľník stará sa o dobrú úrodu, o dobrý dobytok. A preto roľník usiluje sa kúpiť si čisto-krvné a zdravé plemeno a semeno najlepšieho druhu, lebo len z dobrého plemena bude dobrý dorast a len dobrý druh semena zabezpečí hojnú a dobrú úrodu. Roľník dá i vyššiu cenu za dobré plemeno a za ušľachtilé semeno, lebo tak si istejšie zaistí dobrú úrodu.

Hospodár nepripustí, aby sa mu ovocné stromy zkazily, ale zošľachtí ich, očkuje ich a k tomu očkuvaniu hľadá očká tej najlepšej fajty, očká celkom zdravé a vyvynuté. Je už tisícráz doká-

zané, že len zo zdravého očka, z dobrej fajty pochádza úrodný, dobré ovocie rodiaci strom.

Z toho vidieť, že starosť roľníka, hospodára začína sa už pri vyberaní fajty, semena, očka.

I dobrý vývin človeka stojí pod zákonami prírody. I na človeka sa vzťahuje to, čo sme povedali o strome, o siatbe, o výchove zdravého dobytká. Naši rodičia to dobre vedia, veď oni azda i denne prizvukujú tie porekadlá hlbokého významu: Aký otec, taký syn a ... aká matka, taká Katka. Dieťa zdedí veľkú čiastku otcovských a materinských schopností a to tak telesných ako i duševných.

Prenášateľom toho zdedenia je — podľa lekárov — jadro rodičovských semien. Len zo zdravého a čistého semena rodičovského počne sa zdravý potomok.

Lieh úžasne kazí semená rodičovské, do ktorých vnikne prostredníctvom krvi. Zkaza, ktorú lieh vykoná v semeni ľudskom je zvlášťne preto veľmi veľká, lebo semeno ľudské pozostáva z veľmi jemných buniek. Buňky semena ľudského sú najjemnejšie a najcitlivejšie.

Aký hriech majú rodičia, keď oni liehom omámení už v zárodku otravujú semeno svoje, z ktorého má vyklíčiť život budúceho dieťaťa? Preto vstúpila sama príroda odpor do manželky proti opitému manželovi, aby sa ona nestala matkou dieťaťa, počatého z otráveného semena.

Liehom otrávené semeno rodičovské nepreneší, alebo len veľmi slabo, — dobré vlastnosti rodičovské. Dietky opilcov majú slabé oči, slabú pamäť, slabé telo. Deti liehu oddaných rodičov chytřejšie mrú. Štatistika hovorí: keď striezlivým rodičom zomre 100 detí, tak 189 detí zomre, keď otec je opilcom a 281 detí, keď matka je pijankou.

Z toho je jasné, že lieh úžasnejšie škodí matke, než otcovi.

Vrahom je skôr ako otcom každý, kto v opitom stave dáva život potomkom svojim. Vrahom je a nie matkou tá žena, čo užíva liehové nápoje, keď nosí dieťa v živote svojom.

O škodlivom účinku liehu na potomstvo boli už i starodávni pohaní presvedčení. To vyjadrila ich bájka o bohovi ohňa, o Vulkánovi. Vyprávalo sa, že Vulkán bol chromý, úžasný mrzák až natoľko, že ho ani k stolu bohov nepripustili. Preto bol takej odpornej postavy, lebo otec: Jupiter splodil ho v opilom stave.

Lykurgus, lakedemonský lekár a zákonodarca (žil okolo roku 890 pred narodením Krista) do zákonníka svojho vzal zákon, aby muž v opilom stave neopovážili sa priblížiť ku manželke svojej. Veľmi múdry zákaz, dľa toho by sa rodičia mali spravovať ešte i dnes, aby mali i telesne i duševne zdravé potomstvo.

I písma starodávneho lekára Hippokratesa dosť otvorene hlásajú škodlivý vliv na potomstvo pijanov.

Dakedy sú následky pijanstva na potomkoch nebadateľné, lebo zjavujú sa len pri istých okolnostiach, pri väčšej práci, pri novom otrávení. Dakedy sa liehom splodené zlo skrýva, ale neopustí potomkov ani druhej a tretej generácie.

Nerozumný, ba hriešny je zvyk dávať liehové nápoje matke, keď cíti ťažké bolesti pôrodu. Matke to azda na oko obľahčí, ale zlé následky toho opojenia jednako pocíti novonarodené dieťa. Neskoršie pocíti to na žalúdku svojom. Čo by povedal šéf železničnej stanice, keby mu ozná-

mili, že nový vlak dorazil, ale rušeň jeho je pokazený?

No, čo vyrastie z toho dieťaťa, ktoré pri prvom pohľade na svet bolestne zaplače, lebo v žalúdku pocíti kŕče, zapríčinené otrávením liehu. Ľudská ruka, alebo materinské prsia mu ešte nedaly pokrmu a ono už plače, že ho žalúdok bolí. Z tej bolesti nastanú poruchy, neporiadky v trovení.

No, i po pôrode musí sa matka svedomite chrániť liehu, lebo ona musí vyrábať vo svojich prsiach mlieko, pokrm pre svoje dieťa. Liehový jed kazí žlazy, ktoré vyrábajú mlieko a otravuje materinskú krv, z ktorej mliečne žlazy berú potrebnú látku. Matka, ktorá denne len málo liehových nápojov užíva, na príklad $\frac{1}{2}$ litra piva, veľmi otravuje svoju krv, keď práve pridáva svoje dieťa. A dieťaťu dáva otrávené jedlo! Veľmi pocítia to mozgy nemluvniatka. Mozgové blany sťahujú sa následkom takého stravovania. Dieťa padne do choroby, ktorá je hrozná, ktorá sa menuje zrádnikom, alebo ťažkou nemocou. Hej, nešťastné matky, keby ste boly vedely, že ten poháriček lienu zaviniť takú úžasnú chorobu vášmu plodu, vy by ste sa iste boly zriekli toho nápoja!

Materinské mlieko musí mať istú zásobu vápna, aby dieťa dostalo silné kosti. No, lieh ničí vápno. Kosti nemluvniatka ostanú slabé, nemluvniatko ľahko dostane anglickú chorobu.

Nedávajme matkám liehovín pod tou zámienkou, aby mala veľa mlieka. Lieh nerozmnoží mlieko ani nepolepší materinské mlieko. Matka, keď chce mať veľa mlieka, nech pije mlieko, ale nie liehoviny. Je to klam, keď niektorý lieh má meno, jako: pivo pre dojky, likér dojky atď. Lieky ne-

majú sa podávať v liehu. Tým len ľudí klamú, aby viac osohu vytíkli za svoje preparáty.

Matky musia chrániť svoje deti pred liehovými nápojmi i po odlúčení od prs. Človek by ani len z chýru nemal vedieť, čo je lieh a to aspoň do 20. roku. Lieh veľmi škodí nervovej sústave, mozgom detí i mladých ľudí. Berlínsky školský inšpektor, dr. Jensen, ustálil, že hodnota rozumovej práce klesne na polovicu hodnoty u detí alkohol užívajúcich. Lieh zaviňuje klátivosť v nálade maloletých, chudokrvnosť u dievčat.

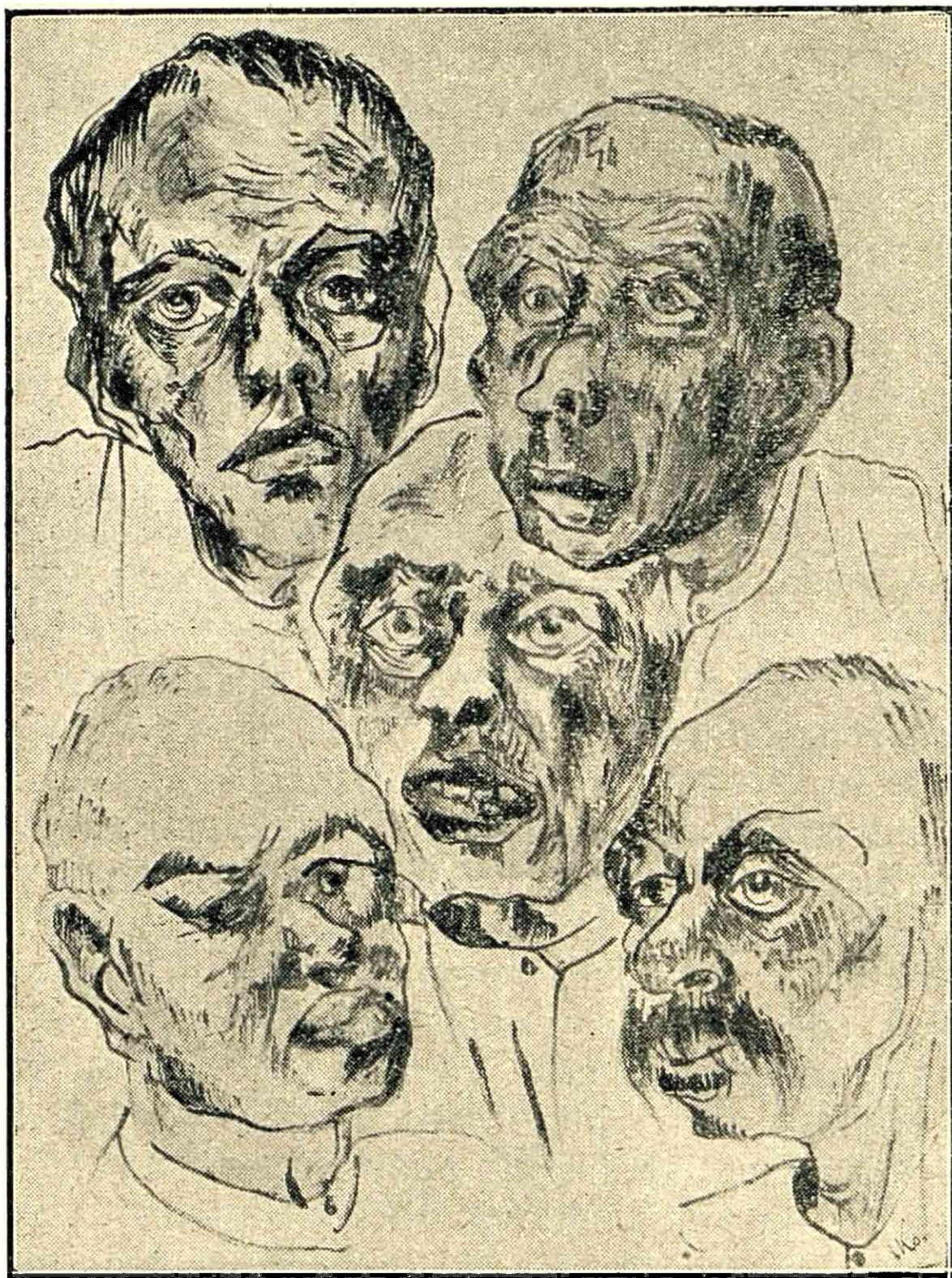
Nuž chráňme sa liehovín. Neškodilo by nám, keby sme sa celkom zriekli liehových nápojov. Absolútne bezliehová výchova detí do 20 roku je nutnou zdravotnou požiadavkou. Rodičia nech dávajú dobrý príklad v tom ohľade svojim deťom, aby sa deti nenazdaly, že sa lieh zakazuje mladým len preto, aby tým viacej ostalo starým. Sdružiť treba mladých do abstinentných spolkov, do spolkov striezlivosti, aby i mimo rodičov dostali pokyny striezlive žiť.

Veľa je dnes pokašiteľov, ktorí vábia k pijatyke. Krčma pri krčme! No, to je zle. Keď nemožno zničiť tých pokašiteľov, treba ich aspoň redukovať.



Užívanie liehu a dedičnosť.

Je dokázané, že vlastnosti rodičov prejdú i na deti podľa prírodných zákonov dedičnosti.



Hlúpe tváre opilcov.

Stav rodičov pri spolupráci s Bohom Stvoriteľom určí osud dietok do d'alekej budúcnosti. Istá le-

kárka, Dr. Mária Vallendär, vedecky zisťuje, že do tisícov ide počet tých dietok, čo boli v opilstve splodené. Prekliate fašiangové a iné prepriatosti! Istý vedátor, Lippich, preskúmal 97 v opilstve splodených detí. A medzi tými len 14 našiel úplne zdravých; 28 bolo škrofulózných, 3 boli nakazené na pľúca, 4 slabomyseľné a 6 ich malo zapálenia modzgov. Známi vedátor, Erazmus Darwin, starý otec chýrneho Darvína dokázal, že všetky choroby pochádzajúce z liehu, vyvíňujú svoje zkažonosné následky ešte i v tretej a štvrtej generácii a zúria tak besne, ako by bolo ich pevným programom vykynožiť celý rod, celú tú rodinu. V istom ústave pre malomocných v Paríži zistili, že medzi 83. zrádnikom napadnutými dievčatmi je 60 takých, čo svoje nešťastie celou istotou mohli pripísať nemiernemu užívaniu liehu svojich rodičov. Spomenutá lekárka spomína, že roku 1874. bolo v istom väzení Newyorskom 6 zločincov pokrevných. Dôkladne preštudovali ich rodostrom. Podarilo sa zistiť, že ich dedo žil asi pred 150 rokami a bol holandským poľovníkom a rybárom. Zistili, že bol opilcom. Všetko konal v opilom stave. Od neho pochádzalo sedem generácií so 709 potomkami. Z týchto potomkov bolo 174 prostiútiiek (dievčatá nemravných domov), 18 majiteľov nemravných domov, 77 zločincov (medzi nimi 12 vrahov), 64 v chudobíncoch umiestnených, 142 dobročinnými spolkami podporovaných. Väčšina z nich bola liehu oddaná. Bezmála polovica ženských potomkov bola prostituovaná. Najhroznejšie to vyzeralo s piatou generáciou, v ktorej takrečeno všetky ženské boli prostituované a všetci mužskí zločincami.

Úžasné následky liehu!

Pohár vína pred spoluprácou s Bohom Stvoriteľom uvalí úžasnú lavinu biedy, nemravnosti, choroby a chudoby na mnohých potomkov. Len smutným srdcom môžeme si predstaviť úžasné pustošenie všetkých a zvláštne fašiangových zábav, pri ktorých sa lieh nemierne užíva.

Povšímnutia hodná je skúsenosť istého učiteľa, ktorý ihneď uhádnul príčinu sprostosti svojich žiakov. Stalo sa, ako sa i dnes veľa raz stáva, že niekedy celý ročník pozostával z hlúpich žiakov. Nebolo ťažko zistiť, že pred 6—7 rokmi bola výborná úroda vína.

K tomu netreba pripojiť zvláštnej poznámky. Múdri rodičia uhádnu, čoho sa im treba chrániť.

Svetoznámy kanonik parížsky: Pierre l'Ermitte píše v jednom liste svojom, že raz ako kaplán clichyšsky krstil razom 32 detí v nedeľu po nešporách. A prizvukuje, že na to nikdy nezabudne. Polovica tých detí bola normálna, riadna, zdravá, ale druhá polovica bola v opilstve splodená, zpotvorená. Tie zpotvorené deti urobily naňho dŕom chudých a mrzutých opíc. Niektoré už vtedy prezradzovaly výraz tulákov, len tulácka čiapka im chybovala.

Nuž, čo bude z takých detí?

Od rodičov nedostaly nič dobrého, len náklonnosť k zlému. Čo bude z tých detí, keď sa dostanú do školy v náboženstve ľahostajnej, do školy bez Boha, bez mravouky náboženskej? Pred takými nebudeme stačiť dostatočne zatvárať skrine svoje. Pred takými neobránia nás ani tí najsilnejší a najhnevlivejší psi. Tulák bez svedomia, bez Boha a bez mravouky najde spôsoby na zničenie

i tých najsilnejších zámkov a na otrávenie i toho najzúrivejšieho psa.

Dosť slabý je človek, čiže dosť silný je v ňom náklonnosť k zlému. Načo oslabovať ešte lepšie tú prírodu ľudskú, načo posilňovať ešte lepšie ten náklonnosť k zlému zkazonosným liehom?

Nedávno sa stalo blízko Paríža, že dvaja chlapci zavraždili istú ženskú, aby jej mohli odobrať asi 15 korún (12 frankov). Ľudia celého okolia sa rozčúlili. Dlho rozprávali o podrobnostiach tej vraždy a často si vzdýchli: „Čo to len bude s nami?“

Hej, hej, čo to len bude s nami, keď to tak pôjde? Keď jedna čiastka rodičov neprijme požehnanie dietok z rúk Božích a tá druhá čiastka sa nebude starať o telesné a duševné zdravie dietok svojich? Čo bude s nami, keď rodičia nezachránia deti svoje od otravy liehu?



Opilstvo a samovraždy.

Odborníci už od dávna sa zaoberali s otázkou, aká spojitosť je medzi užívaním liehu a samovraždami. Istý výsledok toho bádania predstavuje lekár Dr. Rudolf Bandel (Nürnberg) v časopise „Münchener medizinische Wochenschrift“. Zistenie vzťahuje sa na prípady samovrážd na území Bavorska spáchaných. Už pred vojnou stúpala počet samovrážd v Bavorsku. Priemerne pripadly v rokoch od 1907. až do r. 1913. asi 4 samovraždy mužských a 1 ženských na 10 tisíc obyvateľov. Vek samovrahov bol medzi 20 a 70 rokmi. Za vojny snížil sa ten počet. Od roku 1915. do roku 1918. 2 samovraždy mužských a jedna vražda ženskej na 10 tisíc obyvateľov. Vek samovrahov bol medzi 20. a 50. rokom. Pri ženských stúpnul počet samovrážd asi jednou desatinou. Vojna posilnila pri mužských vôľu k životu, kdežto zničila ju pri ženských, keďže znemožňovala im nádeje na rodinné radosti. No, vojna prestala a samovraždy pokračujú. To pobádalo dr. R. Bandla, aby hlbšie skúmal príčiny samovrážd. A vtedy zistil, že na samovraždu najviac pobáda svojich oddaných sám lieh. Dokázal, čím viac rastie užívanie liehu, tým viac stúpa i počet samovrážd. Predtým príčinou samovrážd bol v 25. percentoch lieh, dnes je lieh tou príčinou už v 39. percentoch.

Lieh vháňa obety svoje do zúfalstva, čím odberá im vôľu žiť. Nemierne užívanie liehu pozbaví človeka cti, zdravia, práce, majetku, radosti a napokon i života.

Opilca neradi zamestnávajú, lebo slabo, zle, nespoľahlive pracuje. Človek ťažko dostane od neho niečo na čas. Opilec ostane bez práce, bez chleba a to ho vženie do vraždy.

Tak je to na svete! Práca, remeslo majú zlaté dno, ale čo to osoží opilcovi, keď jeho hltan a žalúdok nemá dna, nepozná miery?

Každý opilec je istým druhom samovrahov. Keď sa aj neobesí za minútku, keď sa aj zavše nezastreľí za okamih, jednako jeho nemúdre počínanie vraždí postupne jeho život.

Mohutnú, pevnú vôľu žiť majú len tí, čo vedia vládnuť nad svojimi vášňami. A tí obyčajne i dosiahnu dlhého života.

Dokázaná vec, že striezliví dlhšie žijú.

Preto i k vôli dlhšiemu životu je správne priznavať: „Viacej a lepšie treba jesť a menej piť liehovín!“

Asi 24. júna t. r. našli neďaleko pri Plzni v tuneli dve hrozne zmrzačené mrtvoly. Zistilo sa, že tie mrtvoly boli mrtvolami mužských, čo s úmyslom samovraždy ľahli si na koľajnice. V blízkosti tých mrtvol našli viacej likérových skleníc. Samovrahovia sa najprv opili a len potom spáchali samovraždu. Obidvaja mužskí boli dobre, vkusne oblečení a dľa okolností súdiac, prislúchali ku lepšej spoločenskej vrstve. Vo vrecku jedného našli 216 Kčs a vreckové hodinky a vo vrecku druhého 200 Kčs, vreckové hodinky a niekoľko iných drobností. Pri jednom našli papier, na ktorom sa samovrah cynickým spôsobom lúči so životom. Vidno, že nepoznal významu života a že sa mu život zhnusil.

To zhnusenie života nie je zriedkavou vecou u opilcov,

Pohoršlivé prípady zo života opílcov.

Spartanci vzbudzovali odpor proti nemiernosti tak, že pred mládež predviedli celkom opilého otrtoka. Nepoškodí uviesť niekoľko smutných prípadov zo života opílcov. Budú to známe prípady. No, neuvedú sa preto, aby sa predniesly novoty, ale preto, aby sa nad tými udalosťami, už dobre známymi dôkladne uvažovalo. Z toho uvažovania treba nám čerpať toľko nenávisti proti liehu, koľko sa do nášho srdca vmestí. Tie príklady ukážu, že

1. opilstvo zosmiešňuje,
2. opilstvo pobáda kraďnúť,
3. opilstvo posmelí vraždiť,
4. opilstvo vraždí,
5. opilstvo vtrhuje do špatnej smrti,
6. opilstvo robí peklo na zemi.

Opilstvo zosmiešňuje. Chýrečný starosta v O. raz vyvalil sa napitý z krčmy, — „P.“ — štvor-nožkoval hore kopčekom ku svojej kuči, horko-ťažko vtiahol sa do svojej izby. Pýtal od baby večeru, ale baba od jedu si ho nevšímala a odvrkla: „Hľadaj si večeru sám!“ A jakú fajnú večeru si pán starosta našiel: vzal zo šporhelta hrniec — a miesto svojej večere zjedol teľaťu pomyje, prichystané na ráno. Na druhý deň, keď vytriezvel a vstal, hovorí mu baba: „Nože, ako ti šmakovala teľacia večera? Svoju si nechal a teľiatku si pomyje sožral, fuj! Tak vyzerá tá tvoja korhelčina!“

Ožran zjje aj telacie pomyje, keď sa napije. A keby následky takého napitia byly len také smiešne!

Opilstvo pobáda kradnúť. Teda počujme. Nedávno sa stalo, že istý 75-ročný robotník v Bratislave, J. Ž., ukradol za vrece peria v cene asi 350 Kčs. Toto vrece mal zanieŕ na nádražie, no, cestou vstúpil do hostínca, kde sa úplne opil a v takom stave predal perie, aby ešte ďalej mohol piť. Bol postavený pred súd.

Opilstvo posmelí vraždíť. Z novín uvádzame: „V opilosti chcel ženu zaklať. R. H., domáca, bytom v B. oznámila na policii, že jej manžel Š. H. často sa opíja a keď príde domov, vyhráža jej zabitím. V sobotu večer prišiel H. opäť domov opitý, pozatváral okná, dvere a chcel ju vreckovým nožom podrezať. Na jej krik vybil ich podnájomník okno, vošiel do izby a činu zabránil. Opilého H. predviedol strážnik na policiu, kde bol do vytriezvenia ponechaný vo väzbe. Bolo proti nemu urobené oznámenie.“

Z novín uvádzame nasledovný prípad, ktorý bol opísaný pod záhlavím „Radšej ti dám všetky moje peniaze, len ma nezabi!“ Trnava, 6. decembra. Dvaja čadčanskí susedia J. B. a J. T. stretli sa v krčme. B. mal voz, na ktorom sa chystal ísť domov. T. ho požiadal, aby ho vzal na voz. B. na to odpovedal, že ochotne, ale len vtedy, keď mu T. zaplatí niečo k pitiu. T. objednal deci borovičky svojmu priateľovi. B. vypil, ale hneď poznamenal, že je to málo a bol by chcel dostať najmenej pol litra. Ale T. vyplatil objednané deci borovičky a oba sa dali na cestu. Už boli ďaleko od T., keď B. poznamenal, že ak mu T. pri najbližšej krčme nezaplatí pol litra borovičky, že ho sosadí s voza. T. z obavy, že B. bude sa chcieť biť, sostúpil s voza

a išiel pešky ďalej. Keď sa úplne zotmilo, B. zrazu soskočil s voza a dlhou tyčou srazil T. k zemi. Potom zasadil polomŕtvému ešte niekoľko rán tak, že tento sa sklízol s násypu do potoka. Tu chladná voda oživila T. Začal utekať. B. ho dohonil a opäť ho začal tĺcť. „Pre Boha, J., neber mi život. Radšej ti dám všetky svoje peniaze, len ma nezabi“, volal T. zúfale. B. začal ešte prudšie tĺcť svojho súseďa, ktorý klesol k zemi. B. vrhol sa mu na prsia, roztrhal mu kabát a košeľu a ukradol mu peňaženku s celým jej obsahom. Potom pre istotu zasadil ešte T-ovi niekoľko rán na lebku. Asi za hodinu našli sedliaci T. v krvi ležať a rýchle ho dopravili k lekárovi. Četníctvo zatklo B., ktorý sa k zločinu priznal.“

Ejhl'a, k akým divokým surovostiam strhuje lieh ľudí!

Opilstvo vraždí. „Zamrzla v priekope. 5. decembra ráno bola upovedomená bratislavská polícia, že v blízkosti Petržalky, v jednej z povestných tamojších priekop, leží mŕtvola neznámej ženy. Policajná komisia skutočne našla tú mŕtvolu starej ženy, B. F. Z počiatku sa myslelo, že ide o zločin, ale policajný lekár zistil, že smrť nastala zamrznutím. F. zašla si 4. decembra do krčmy v P. pri B., napila sa rumu, ba i so sebou si ešte vzala a v opilom stave už v neskorých večerných hodinách chcela sa vrátiť domov do K. Ako však šla po jednom z tamojších násypov, potočila sa a spadla do hlbokého jarku, kde ztratila vedomie a do rána potom zamrzla. Mŕtvola bola odvezená do márnice v P., kde bola pytvaná“.

Či to nedokazuje, že lieh je otrava?

Opilstvo vtrhuje do špatnej smrti. Noviny písaly: „Diabol-lieh zavinil krvavú drámu rodinnú

v obci N. — A. Ž. gazdu zavraždili členovia jeho rodiny. Jeho mrtvolu obesili, aby vzbudili zdanie, že sa zavraždil. A. Ž. bol celkom oddaný opilstvu a keď sa opil, tuho sa povadil s členmi rodiny. Následkom toho stalo sa ovzdušie rodiny neznesiteľné. Keď posledný raz v nedeľu večer prišiel A. Ž. opitý z krčmy, strhla sa v dome úžasná zvada. Len tak znely kliatby a preklínania. Okolo polnoci všetko sa utíšilo. Ráno sa rozniesol chýr, že A. Ž. sa obesil. Komisia okresného súdu, spolu s okresným lekárom ustálila, že A. Ž. bol najprv zavraždený a len potom obesený. Vysvitlo, že gazdu zavraždila jeho manželka, dcéra a jeho zať. Vrahovia sa priznali k činu a ponosovali sa, že nemohli viacej pretrpieť surovosti nebohého.“

„Zomrela, keď kľčovite držala v ruke fľašu. V obci N. bola istá ženská O. silne oddaná opilstvu. Narobila veľa škandálov. Napomínali ju, prosili ju, vyhrážali sa jej, zatkli ju do väzenia, no, toho si ona nevšimla. Všetkému sa zpreneverila, ale liehu ostala verná do smrti. Pila, ani dúha. Raz zbadali, že O-vá za dlhší čas nevychádza zo svojej izby. Ľuďom bolo to podozrivé. Vlámali sa do jej izby a ... uzreli úžasný obraz. Žena O. ležala mrtvá na zemi. Hlavu mala ťažko rozbitú, vlasy boli rozpletené, okolo hlavy kaluža vychladlej krvi, v ruke kľčovite držala fľašu, v ktorej bolo ešte do polovice liehového nápoja a na prsiach sedel jej starý kocúr ... Kto by si žiadal v takom položení zomrieť? Kto by išiel v opilosti pred svetský súd? Čo môže opitý povedať na obranu svoju pred svetským súdom? Čo povie v opilosti zomretý pred súdom Božím?

Opilstvo robí peklo na zemi. Opilstvo príčinou rozluky manželskej. Nedávno stalo sa v Maďarsku,

že istá žena oznámila svojho opilého muža súdu a na základe toho opilstva žiadala rozluku manželskú. Súdna tabula priznala ženskej nárok na



Ležala mŕtvá... na prsiach sedel jej starý kocúr...

rozluku. Manžel appeloval, ale kúria ho odmietla. Márne sa odvolával manžel, že keď bol opitý, ne-

mal zdravého rozumu a všetky jeho skutky proti jeho manželke neboly povedomé. Súd poukázal na to, že opíjanie bolo povedomé a to opíjanie je zavše ťažkým previnením proti stavu manžel-skému.

Škoda ísť za opilca! Radšej za medved'a, ako za opilca.

Už i to ukazuje, že opilstvo je kapitálnym hriechom, totiž takým hriechom, ktorý strháva, plodí i iné hriechy. Z opilstva krádež, z opilstva zvada, z opilstva bitka, z opilstva vražda, z opilstva smilstvo atď. atď. Je isté, že pred opilstvom nie je v bezpečnosti ani česť, ani majetok, ani život.

Prečo sú prednesené horejšie príklady?

Chcel som poukázať, že — žiaľ — nielen muž-skí, ale i ženské sa oddávajú čertu liehových nápojov. U mužských je opilstvo špatnou vecou, no, u ženských je to o veľa špatnejšie a nebezpečnejšie. To podryva úctu k ženským a vtrhne ženské do úžasných priepastí. Krem toho podáva to i mužským ľahké príležitosti k hriechom. Ozdobou ženských je skromná slušnosť. Proti tomu sa prehrešuje opilstvo žien.

Je isté, že opilstvo je v prevážnej čiastke hriechom mužských. A toto neslúži im k cti. Mužskí veľaráz nadávajú ženským, že sú otrokmi módy, no, mužskí sú ešte mizernejšími otrokmi, keď holdujú opilstvu.

Poukázal som na niekoľko smutných prípadov, lebo treba si uvedomiť, ako ohrozuje opilstvo pohodlnosť, majetok, zdravie a život všetkých ľudí. Nikto nesmie sa vyhovoriť z povinnosti bojovať proti opilstvu! Istého bohatého pána zo St. Louis (Sev. Amerika) poprosili, aby napomáhal

boj proti opilstvu. On s vysokého koňa odpovedal: „Čo ma do toho!“ O niekoľko dní neskôršie stalo sa úžasné nešťastie. Spomenutý pán vyšiel na stanicu čakať svoju manželku a dve dcéry, ktoré mali prísť expresným vlakom. Aké bolo jeho žasnutie, keď mu oznámili, že dotyčný vlak sa srazil s iným vlakom a pritom zahynula jeho manželka a jeho jedna dcéra, druhá však ostala ťažko omráčená. Príčina nešťastia bolo opilstvo rušňovodiča!! Opilstvo iných môže na nás uvaliť neopísateľné nešťastia.

Boj proti nemiernemu užívaniu liehovín je našou všeobecnou povinnosťou!

Komu záleží na mravnosti, na slušnosti, na kultúre a civilizácii, kto chce zamedziť postup hriechu a povýšiť mravnú úroveň, tomu treba rázne bojovať proti zneužívaniu liehu, lebo už storáz sa dokázalo, že kde vkročí Bachus (opilstvo), tam ihneď pristúpi i Venuša (nemravnosť).

Naša úprimná prosba zneje takto: nikdy nepime nemierne liehu! Každý nech sa toho chráni, ale zvláštne deti a mládež!



Posúdenie opilstva ako hriechu.

Kresťanská mravouka pokladá opilstvo za hriech.

Kladne znamená opilstvo nemierne užívanie liehu a omamujúcich prostriedkov, ktoré pozbavujú človeka rozumu.

Záporne znamená opilstvo pozbavenie sa rozumu z čistej rozkoše prostredníctvom liehu a iných omamujúcich vecí (opium, morfium, kokain).

Pri osnove kladnej vidíme príčinu, pri zápornej však následky opilstva.

Opilstvo je úplné, keď celkom pozbaví človeka rozumu. Je čiastočné, keď len z čiastky pozbaví rozumu.

Príznaky úplného opilstva sú:

1. opitý už nevie rozdiely robiť medzi dobrom a zlom,

2. opilec už ani na druhý deň po svojej opilosti nevie sa rozpamätať na to, čo vykonal v opilosti,

3. opilec stvára neobyčajné skutky, akých inokedy nikdy nevykonáva.

Príznakmi čiastočného opilstva sú:

1. obrazotvornosť je o veľa živšia síce, ako inokedy, ale rozum ešte účinkuje,

2. jazyk nemotorne sa pohybuje, blaptá, alebo koktá,

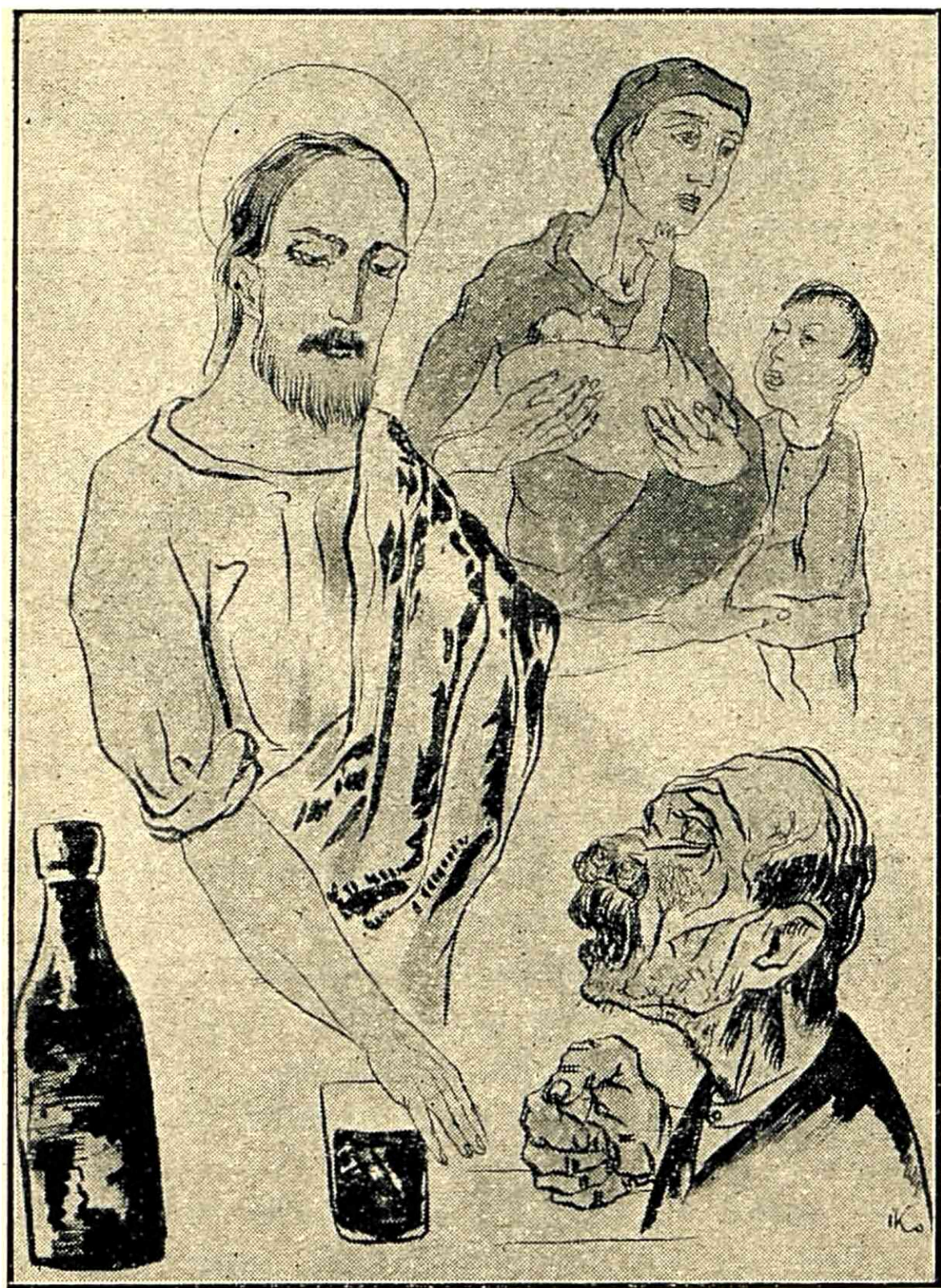
3. nohy sa ťažko a nešikovne pohybujú,

4. oči všetko dupľom vidia a podnapitému sa zdá, že sa okolo neho všetko točí,

5. žalúdok nie je spokojný so svojim obsahom, a chcel by všetko ústami vrátiť.

Kresťanská mravouka úplné opilstvo vyhlasuje za smrteľný hriech.

Opilec zprotiví sa mnohým výpovediam Svätého Písma.



„Dajte si pozor, aby Vaše srdcia neboly obťažené obžerstvom a opilstvom“.
(Luk. 21, 24.)

V Starom Zákone, v Knihe Prísloví je vypovedané: „Bujná vec je víno a búrlivé je opilstvo:

ktokoľvek sa v nich kochá, nebude múdрым“. (20,1.)

Prorok Habakuk píše: „Vino klame toho, kto ho pije.“ (2, 5.)

Prorok Izaiáš vyhlasuje: „Beda, ktorí vstávajú za rána, aby ste chodili po opilstve a opíjali sa až do večera, tak že hovoríte od vína“. (5, 11.)

Z úst Kristových odznely tieto slová: „Dajte si pozor, aby vaše srdcia neboly obťažené obžerstvom a opilstvom!“ (Luk. 21, 34.)

Sv. Pavel píše Korinťanom: „Ani opilci neobsiahnu kráľovstva Božieho.“ (1. Kor. 6, 10.) V liste Galatanom spomína medzi skutkami tela i opilstvá, obžerstvá a o tom predpovedá, „že tí, ktorí také veci činia, do kráľovstva Božieho nevojdu“. (Gal. 5, 21.)

Sv. Pavel apoštol dôsledne písal Rimanom: „Ako vo dne, poctive choďme, nie v hodovaniach a v opilstvách.“ (13, 13.)

No, i čiastočné opilstvo môže byť smrtným hriechom, keď z neho pochádza pohoršenie, na pr. keď sa tak opije otec, matka, predstavený, osoba, ktorá má dať dobrý príklad deťom a poddaným, ďalej, keď z toho nasleduje veľké poškodenie na majetku a, keď cieľom je posmeliť sa k spáchaniu hriechu, keď napokon to opilstvo členov rodiny ťažko zarmucuje a do biedy privádza.

Cirkevní spisovatelia veľmi ostro zatracujú opilstvo, lebo je to hriech a zriedka je bez veľa iných hriechov. Opilec prehrešuje sa proti Bohu a bližnému a i proti všetkým 10. božím prikázaniam. Čo nebolo by ťažko dokázať. Len uvažujte! Kto si tak málo všima vôľu Božiu, ako opilec, kto uráža natoľko meno Božie ako on, kto zarmucuje tak rodičov, kto pohoršuje tak deti svoje, kto sa

rozhodne tak chytro na hriešnu smrť, kto cíti toľko náklonnosti k smilstvu, kto je tak pokúšaný vziať cudzí majetok, kto zneuctí bližného natoľko, ako opilec?

A povšimnutia hodná je i tá okolnosť u opilcov, že oni sa veľmi zriedka polepšia.

Poznám opilcov, s ktorými nemožno si rady dať. Im už nič nepomôže. Nepomohla spoveď, nepomohlo duševné cvičenie, nepomohla prísaha, nepomohla nemocnica, nepomohlo väzenie, nepomohla hrozba, nepomohlo ani pekné slovo. Oni obyčajne už nemajú vôle. Nemožno ich už vážne brať. Prepili peniaze, prepili periny, rozum a prepili i vôľu. A tak sa stali už horší od zvierat. Zvieratá — hoci nemajú rozum — pijú len vtedy, keď sú smädné a pijú len vodu. Opilec pije i vtedy, keď nie je smädný. Vlastne je on vždy smädný.

Kedy-tedy prídu na opilcov i vážne chvíle, zaumieňa si, že sa polepšia. No, nevytrvajú v tom. Ešte jedon glg a ešte jedon, ved' ešte je čas na polepšenie! A v tom sa najrozhodnejšie mýlia, lebo opilci obyčajne nemajú veľa času na zemi. Ich život sa skoro, náhle dokončí. Ich hrob je obyčajne predčasný.

A hoci už dávno zhnili v zemi, prekliate následky ich hriechov ešte zavše trvajú na zemi a uvrhujú nové obete do priepasti hriechov a nešťastia.

Hriech opilstva je nepriateľ veľký, ale súčasne i taký, ktorého neslobodno milovať!

Margita Lekeuxová, tá známa novodobá apoštolská duša (zomrela r. 1916 v Lüttichu), húžev-

nate sa starala o obrátenie istého opilca. Priviedla ho i ku sv. spovedi a ku sv. prijímaniu. Ako ju potešilo, keď jej obrátený povedal, že po sv. spovedi pocítil neopísateľnú radosť, tak ju to prekvapilo, keď jej ten istý súčasne oznámil, že tú svoju veľkú duševnú radosť išiel osláviť po sv. prijímaní do kľčmy a vrátil sa hodne podnapitý domov. Koľko ráz sa to stáva v živote našich takzvaných kresťanov?? Margitka bola celkom skormútená. Nerobila síce úbohému hriešnikovi horkých výčitiek, ale jednako usilovala sa mu vysvetliť, že veľmi zarmútil Pána Boha a súčasne i ju. A modlila sa zaňho a napomínala ho doiaľ znova neprijal sviatosti, ale už bez oslavy v krčme. To toľko znamená, že k boju protiliehovému sú nám potrebné i nadprirodzené prostriedky: apoštolát, napomínanie, modlitba a sviatosti.

No, opätovne treba nám prizvukovať heslo blahoslaveného Don Boscu i pri tom protiliehovom boji, ktoré takto zneje: „Človeče, pomôž si sám najprv a potom ti i nebo zpomôže!“ V človekovi sú vlohy, sily a schopnosti. Brat Margitky Lekeuxovej píše: „Veru, ani nevieme, aké schopnosti pre dobro vložil Boh do našej duše. Driemajú v našej sebeckosti. Len hrdinské duše poznajú úplne svoju bytosť a svoje vlastné poklady. Len oni využijú náklonnosť k dobru, preto že planú láskou, v lúčoch ktorej klíči a rozvíja sa semä v krásne kvety“. (Margitka, strana 189.)

Všetci tí, čo cítia v sebe sklon k liehovým nápojom, nech si uvedomia, že v nich drieme i sklon k hrdinskosti, k sebazapreniu, k striezlivosti. Nech ten sklon rozvinú v krásne kvety.



Striezlivosť.

Istý arcibiskup zavše spomínal, že je veľmi povďačný matke svojej zato, že ho naučila miernosti.

Miernosť treba nám zachovať vo všetkom, lebo ešte i to najlepšie na zemi nám poškodí, keď z neho priveľa užívame. Kto nevie byť mierny v dobrom, zabočí do zla.

Miernosť znamená zadržať nadvládu rozumu nad pôžitkami. Pôžitky sú spojené so smyslom chuti a hmatu. Miernosť udržiava stráž rozumu nad smyslami chuti a hmatu.

Smysel chuti požíva pri jedení a pri užívaní nápojov.

Smysel hmatu hľadá pôžitky zvlášť v pohlavných stykoch.

My nie sme zvieratá, ale ľudia: rozumom a vôľou obdarené bytnosti. Nám neslobodno nikdy sa zrieknuť rozumu a vôle, lebo práve v tom je naša ľudská česť a hodnosť. Len čo sa zriekneme rozumu a vôle, padneme pod úroveň zvierat.

Dozor rozumu nad smyslami je preto potrebný, aby sa smysle nikdy nedopustily toho, čo by sa protivilo tomu cieľu, pre ktorý Stvoriteľ človeka dal človekovi smysle chuti a hmatu.

Sú i duševné pôžitky. Ani tie nesmú byť zbavené dozoru rozumu. I tie musia byť postavené pod ctnosť miernosti, lebo my sme ľudia.

Miernosť v užívaní nápojov je striezlivosť.

Striezlivosť riadi sa zavše podľa toho povedomia, že nápoj má slúžiť len na uhasenie smädu. Keď je smäd uhasený, je nápoj celkom zbytočný. Striezlivosť uznáva ďalej i to, že na uhasenie smädu celkom a dostatočne stačí čistá a čerstvá voda. A tú dostať na mnohých miestach zdarma. Po väčších mestách je malý poplatok na vodu. vlastne na udržanie vodovodu. Striezlivosť uzná, že škoda vyhadzovať peniaze zato, čo nie je potrebné, ba je i škodlivé. Striezlivosť pokladá za najväčšiu hlúposť vydávať peniaze zato, čo otravuje.

Slovom striezlivosť znamená nadvládu rozumu v užívaní nápojov.

Rozum, rozum . . . príd' kráľovstvo tvoje!

Škoda, že veľa ráz nemyslí sa na rozum! Niekedy prebudí sa už len vtedy, keď sa smrť zjaví.

Istému opilcovi, čo žiadal jesť od manželky svojej, podala manželka uzavretý košík. Opitý ho otvorí a hneď sa zdesí. V košíku ležalo jeho chudé a od hladu zomierajúce dieťa. „Zjedz ho!“ — riekla manželka . . . „Ty si otcom a preto máš väčšie právo nato, ako hlad. Všetko si prepil. Už ani chleba nemáme.“

To tak zarazilo toho opilca, že zostal striezlivým.

Začala sa v ňom vládla rozumu . . .

Starý spor jestvuje v tej vážnej otázke, či sa celkom zrieknuť užívania liehu, alebo len zachovať rozumnú miernosť v tom. Ten spor najnovšie zasa ožil vydaním diela Walterovho: „Mässigkeit und Trunksucht. Ein Beitrag zur Ehrenrettung des Alkohols vom Standpunkt der Ethik und Religion“. (Berlin, Landsbergsche Buchhandlung.) Spor tento

je tak ostrý a tak hlboký, že sa čoskoro nevyrieši. Medzi tými, čo najvážnejšie zasahujú do toho liehového sporu, sú ľudia i najjasnejšieho rozumu a najdôkladnejšej učenosti a jednako i takí sa roz-
dvojujú na dva tábory. Niektorí hlásajú potrebu úplného zrieknutia sa liehu, iní zastávajú stanovisko múdrej miernosti.

Pôvodca udaného diela, radca Walter hlása múdru miernosť a neschvaľuje tých, čo lieh celkom zatracujú a zakazujú. On je tej mienky, že mierne užívanie liehu zaviňuje istý pôžitok, ktorý nesmieme hneď vyhlásiť za počiatok opilstva. Ten pôžitok pozostáva v podráždení nervov, čo je pri miernom užívaní osožné nielen u ľudí slabšieho rozumu, ale i u ľudí vynikajúcejšej nadanosti rozumovej, ako na príklad u básnikov, maliarov a sochárov, slovom u umelcov. Walter odvoláva sa na istého preláta, cirkevného hodnostára, ktorému niekto navrhoval, aby zakázal užívanie liehu v kláštore svojom. Prelát zatracoval prepjatosť v užívaní liehu, ale celkom nechcel vykázať lieh z domu, lebo priznal prednosť veselých a spokojných hosťov. Walter napokon odvoláva sa i na príklad Kristov, ktorý počínaním svojim nezatracuje lieh, lebo na pr. víno použil ako matériu pri Prev. Svätosti Oltárnej. Je isté, že Kristus nepoužil jedovatej matérie. Úplným zatracovaním liehu by sme kompromitovali samého Krista.

Proti Walterovi vystúpil sväz nemeckých študentov „Hochland“ s článkom, čo vyšiel v dvojčísle (2-3) 9. ročníka „Neues Studententum“-u. V tom článku sú veľmi zaujímavé poznámky, čo sa vzťahujú na liehovú otázku. Článok je za úplné zdržanie sa od liehových nápojov a to v záujme

miernosti. Hovorí sa, že pohyb miernosti v liehovej otázke nezachránil miernosť, kdežto úplné zdržanie prispelo k tomu, aby sa miernosť ako cnosť uplatnila. Sú ľudia, ktorých len úplné zdržanie zachová v miernosti. K tým ľuďom prislúcha predovšetkým mládež, v ktorej — ako je známe — žije sklon k istému „vyzúreniu“. A napokon treba nám pomýšľať i na nápravu liehovými priestupkami zavinených hriechov, na polepšenie opilcov. No, dokázané je že najlepšiu nápravu podávajú abstinenti (celkom zdržanliví) a najúspešnejšie práve abstinenti polepšujú opilcov.

Čo povedať k tomu zaujímavému sporu?

Toto: Miernosť je vážna povinnosť ľudská, zvláštne povinnosť kresťanov katolíkov. Kto nevie tej povinnosti vyhovieť, ten musí byť abstinentom, totiž tomu je treba celkom sa zdržovať od liehových nápojov.



Boj proti opilstvu.

Svet vynášiel už veľa krásnych vecí. Nedávno predniesol kapitán Harris svoj vynález na znemožnenie a prevládanie opilcov. Je to istá flinta, z ktorej sa vystrieka na opilého omámujúca vôňa. Omámený opilec zaspí a policajt ho ľahko odnesie do chládku.

Je to dobrá vec.

Na zahanbenie opilcov len toľko podotknem, že spomenutým prostriedkom narábalo sa doteraz pri lapaní zvierat do zveríncov.

No, o veľa potrebnější by bol vynález na zamedzenie opilstva, aby sa ono vôbec ani zjaviť nemohlo.

Ako by sme mohli my prispieť k zamedzeniu opilstva?

Predovšetkým je potrebné uznať a rozšíriť tú pravdu, že lepšie je vysypať peniaze do mora, ako ich obetovať na opíjanie ľudí, seba, alebo iných. Vysypať peniaze do mora je škoda, ale tá už je aj dokončená. Kdežto dať groše na opilstvo znamená otvoriť veľký rad všeliakého nešťastia.

Dievčatá v boji proti opilstvu.

V boji proti opilstvu musia predchádzať mladé a zvláštne pekné dievčatá tým, že vykošíkujú bez milosrdenstva všetkých pytačov, ktorí majú náklonnosť k opilstvu. Radšej sa nevydať, ako celý život mizerne ztráviť pri boku ožrana.

Ženy v boji proti nemiernosti.

V boji proti opilstvu majú významnú úlohu všetky manželky, ktorých manžel je opilcom. Tie nech sa usilujú získať svojich manželov miernosti tým, že prichystajú zavše dobrú stravu a vkusnú domácnosť svojim manželom, aby sa oni najlepšie doma cítili. S manželom svojim sa treba zavše vlúčne zaoberať. Nikdy mu neodpovedať urážlive! Pestovať trpezlivosť a vzývať i Boha o pomoc! Keď je manžel triezvy a dobrej nálady, vtedy ho jemne napomínať! Prosiť! Chýrečný nemecký apoštol, Windhorst, pýtal sa raz istej ženy, ktorá sa mu ponosovala, že má opilca manžela, čo robí, keď jej manžel príde opitý. „No, samozrejme — hovorila žena, — vtedy nemožno mlčať!“ „Dobrá pani, — povedal Windhorst — tak sa mi zdá, že vám chýbuje v byte jedno náradie: kľakátko. Keď je manžel opitý, vtedy sa nerozprávajte s ním, ale s Bohom!“

Všetci do boja za striezlivosť!

V boji proti opilstvu treba byť nám všetkým. Najväčšiu pomoc očakávajme od dobrého zákona. Prosme poslancov svojich, aby umožnili zákon, ktorý by predpísal zavrieť krčmy v sobotu popoludní, v nedeľu a vo sviatky, ktorý by predpísal prísny trest na opilstcov, ale i na tých, ktorí toľko liehu dali slabúchom, že sa oni preto opili, ktorý by umožnil sriadiť bytovú mizériu tak, aby každý človek našiel radosť vo svojej domácnosti a to viacej ako v krčme, ktorý zákon by sa postaral o to, aby ľudia našli slušné, rozum a vôľu povznášajúce zábavy (knihovne, záhrady, koncerty, bezliehové občerstvujúce nápoje).

Keď by sme nič iného nemohli vykonať na ni-

čenie opilstva, dávajme sami dobrý príklad striezlivosti. Bude to apoštolát dobrého príkladu a vznešená katolícka akcia. Bude to apoštolát, keď to vykonáme predovšetkým nie k vôli svojmu zdraviu a svojmu majetku, ale k vôli ratovaniu opilcov. Bude to apoštolát i preto, lebo dobrý príklad striezlivosti dnes ešte mnohí zosmiešňujú, striezlivých dnes mnohí pokladajú za bláznov. Kardinál Manning, čo roku 1872. založil ligu abstinentov, ligu striezlivosti, pretrpel pre ten čin veľa posmešných poznámok. Keď mal 80 rokov, povedal: „Pre stanovisko, ktoré som hlásal z lásky ku Kristovi v otázke liehových nápojov, pokladali ma za blázna a myslím, že takto i zomrem.“

Bez dobrého príkladu striezlivosti opilstvo nezničíme.

Boj opilcov proti opilstvu.

Do boja proti opilstvu musia sa postaviť predovšetkým sami opilci. A to predovšetkým rozhodnutím, že sa už nikdy viacej neopijú. Keď cítia v sebe veľkú náklonnosť k opilstvu, vtedy oratuje ich len predsavzatie, že sa vôbec už nikdy viacej nedotknú liehových nápojov. Čiastočné predsavzatie ich nespasí. Jedon glg vzbudí u nich túžbu po nových troch a tie nové tri vzbudia v nich neuhasiteľný smäd. Celkom sa zdržať od liehových nápojov, to by opilec ešte mohol dokázať, ale mieru zdržať v užívaní, to on nikdy nedokáže. Práve preto jemu len úplné zrieknutie sa liehovín pomôže. Len! Tomu rozhodnutiu celej zdržanlivosti len tak ostane verný, keď bude vyhýbať príležitosťiam. K náboženským pomôckam patrí pozorné čítanie evanjelia Pána Ježiša Krista, vrúcne

rozhovory duševné s Kristom, pristupovanie k sviatostiam.

So strany slabého človeka je potrebné mať pevnú vôľu.

Zdravý rozum a pevná vôľa činia celého človeka, celého inteligenta. Len rozum mať znamená byť polčlovekom. Dnes treba nám mať vedľa jasného rozumu i silnú vôľu, lebo v boji o život by nás vytisli i hlupáci, keby mali silnejšiu vôľu. Vypestujte v sebe nezlomnú vôľu! A užívanie liehu oslabuje vôľu. Pevná vôľa je potrebná k vypestovaní osobnosti ľudskej. Osobnosť znamená človeka, čo sa nenechá strhnúť zovnútorými a vnútornými pokušeniami. Pevná vôľa pracuje dľa dobrého a za dobré presvedčenie. Lieh škodí. — To je hlas rozumu! Osobnosť ľudská uplatňuje vôľu za to presvedčenie až do posledného dychu. Je isté, že my nepotrebujeme šťastia, ale pevnej vôle. Pevná vôľa je ozajstné šťastie. Surová sila nepomôže, ale pevná vôľa.

Silným prostriedkom na ochranu proti opilstvu je cnosť sporivosti. Pamätajme na starobu, na nemoc, na prípadné nešťastie, na budúcnosť! Ako je to dobre, keď človek má niečo v pohotovosti! K niečomu napomôže nás sporivosť, ktorá márne nevyhadzuje peniaze do Dunaja, do povetria, do blata, ale len na ozajstné potreby ich upotrebuje. Dejiny veľa boháčov dokazujú, že len sporivosti mohli ďakovať za majetok svoj. Patriarcha Jakub len s jednou mizernou palicou išiel cez Jordán do cudziny a následkom sporivosti, pracovitosti a striezlivosti svojej vrátil sa s dvoma stádami dobytká do otčiny svojej a mohol obdať brata svojho, Ezaua so stádom viacej sto oviec. Sporivosťou, striezlivosťou nadobudnutý majetok upevňuje

chrbtovú kosť: charakter a dáva človekovi samostatnosť, neodvislosť.

Ctnosť sporivosti proti opilstvu.

Nešťastný otrok liehu nech si rozváži vec, nech si sadne a napíše svojmu duchovnému list nasledovného znenia:

„Prihlasujem sa za člena spolku striezlivosti a zriekam sa úplne požívania liehových nápojov výmuc predpis lekárov vo výnimočných prípadoch.

Dané v dňa . . . roku . . .

Podpis a bydlisko.“

Nepoškodí na to i prísahu složiť.

Teda, hor' sa! Vytýčiť cieľ: Nebudeme nemierne piť! Alebo vôbec nebudeme piť liehovín! A ten cieľ uskutočniť. Vytýčiť cieľ: Nebudeme nemierni! A v tom sa upevniť dobrovoľným zrieknutím sa.

Karol XII., kráľ Švédov, bol raz za svojej mladosti opitý. Po vytriezvení povedali mu, že v opilsti urazil svoju matku. Nato nalial si do pohára vína, išiel s ním k matke, uznal, že ju urazil, prosil za odpustenie, vypil víno a riekol: „Toto bol môj posledný pohár vína.“ A zachoval predsavzatie.

Kiežby sme i my urobili také predsavzatie!



Dovolené pôžitky.

Len zakazovať a ničoho nežičiť nie je správne. To však ani nie je v našom úmysli. My chceme poukázať na dovolené pôžitky. I sv. František Saléšsky píše: „Treba i telu niekoľko zotavení dopriať?

No, hneď na počiatku tohoto článku prizvukujeme, že i dovolené pôžitky majú hranice svoje. Sú to naše životné okolnosti, predovšetkým hodnosť, vzdelanosť, zamestnanosť a dôchodky.

I tie najlepšie pôžitky sú zakázané, keď nás hatia v konaní povinností, alebo škodia charakteru, náboženskému cíteniu, citu mravnosti a stydlivosti, sklonu k pravde a cti.

Nebezpečné sú pôžitky, čo ohrožujú majetok a budúcnosť.

Neľudské sú pôžitky tých, čo nemajú ohľadu na chudobných. Hodovať vtedy, keď iní hladujú, mrznú a nemajú šiat ani pre nemluvniata svoje, je hrozné. To si len takí môžu dovoliť, ktorých bohom je brucho a ktorí sú tak krátkozrakí, že nevidia možnosti úžasnej revolúcie chudobných. — U nemeckých vojakov je pôžitkárstvo tak strašne rozšírené, že pruský časopis vojenský: „Militär-wochenblatt“ pokladal za potrebné napísať: „My sami sbierame palivo na hranicu, ktorú nám sociálna demokracia postaví, keď za hlavný bod spôsobu života svojho budeme pokladať rozkoš a hmotné pôžitkárstvo“.

Požívať tak, aby pritom neutrpela duša a ne-
zabudlo sa na smrť!



Krčmár bohatne a rodina opilca hladom mrie . . .

Požívať tak, aby pri tom nezaliynula, ale zmo-
hútnela túžba po pôžitkoch večného života!

Nuž teraz po tých smerniciach, ktoré sú dovolené pôžitky?

Nasledovné:

prechádzka na čerstvom a čistom vzduchu,

primeraný telocvik a posilnenie pľúc a svalov.

Sv. František Saléšsky píše: „Vdýchať čerstvý vzduch, usporiadať prechádzku, príjemne a radostne sa zabávať, pokochať sa na muzike a na speve, zúčastniť sa poľovačky, to všetko sú tak slušné zotavenia, že k ich dobrému využitiu je len jednoduchá múdrosť potrebná, ktorá vie určiť každej veci hodnotu, čas, miesto a mieru. No, akokoľvek je zotavenie slušné, jednako je chybou priviazať k nemu srdce. Nehovorím, že nesmieme mať radosti v zábavách, dokiaľ ony trvajú; bez toho by ony neboly zotavením. No, hovorím, ony sa nesmú stať náruživosťou, nám neslobodno za nimi náružive túžiť, ich bez rozvahy vyhľadávať, alebo už vopred sa na ne radovať“.

Ku krásnym pôžitkom prislúcha čítanie dobrých kníh, zvláštne čítanie zošlachťujúcich kníh v kruhu rodinnom, ľudové hry a ľudové piesne. Bolo by treba dôkladnejšie podporovať dobré spevokoly.

Ozajstné umenie je na to stvorené, aby podávalo dovolené pôžitky, ľudí rozveselovalo a život ľudský oslnilo. Preto vyhľadávajme umelecké diela maliarske, sochárske, staviteľské, hudobné, spisovateľské.

Kresťan-katolík má nevyčerpatelný zdroj pôžitkov v nádherných bohoslužbách, v láske k Bohu a k bližnému, v modlitbe, vo sv. spovedi a vo sv. prijímaní, v dôstojnom zasvätení nediel a sviatkov.

No, kto chce z tých kvetov neopísateľných pô-

žitkov mať, tomu treba najprv vypestovať ten strom, na ktorom tie kvety rastú: strom pobožnosti, strom povedomého náboženstva a strom čistého charakteru kresťanského.

A napokon: nezabúdajme, že k získaniu radosťi nie sú potrebné veľké pôžitky, milionové paláce, vojenské koncerty a záplavy liehu, ale stačia i malé veci, malé kvetinky. A nikde nie je pôda toho sveta tak tvrdá, aby aspoň malilinké kvety z nej nevyrástly. A verme, sto malých radostí majú väčšiu hodnotu, ako jedna veľká radosť.

Kto sa uspokojí s malinkými pôžitkami, tomu nikdy nevyschne prameň radosťi.

